Масса а мехкашкара пролетараш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

КІиранди 15 март № 22 (2234) 1959 шу

Мах 20 кеп.

Нохч-ГІалгІай республикан къахьегамхой! Бахача наьха вахара эшаш дола гІулакхаш овлангара денз тоадара хьакъехьа ССКП Централъни Комитетои СССР Министрий Советои даь соцамаш толамца кхоачашдергда вай.

ССКП XXI-ча съезда соцамаша дог урауьттаду советски кагирхой

18 миллион бола кагий нахи маьхкарийи ший мугІараштa юкъе боьгІа Ленински комсомол вай мехкa коммунистически общество хьалъеш лоаттабеча къовсаме партен тешамера гІонча я. Коммунизм хьалъеча комсомолей берригача кагийча наьхеи бола Іалаьмате боккха лоархІам белгал а боаккхаш, ССКП XXI-ча съезда ший резолюце тІа йоах:

«Коммунизм хьалъе йолае ворхІ шера вай партес оттаьча программо къонача тІехьеннеи цунна хьалха латтача Ленински комсомоланеи шоай денал, творчески инициатива, балхацара безам лакхбе эша шерра никъ хьабелл. Комсомол тІехьа тІайоагІача хана а ше кхо ца еш къахьегарца кагирхошта хьонхам тела декхарийла я. ХІара комсомольски организаци денал а вахар дика доваш а йола, кагирхошца айхха ювзаенна организаци хила декхарийла я. Промышленни, нах чубаха, культурни гІирс хьалбеча, дІахо а социалистически юрта боахам дегІабоалабеча, мехка кердача районий Іаламан рузкъаш карадерзадеча дика дакъа лаца декхарийла я комсомол».

ССКП XXI-ча съезда исторически соцамаш Іалаьмате чІоагІа мога а деш, дерригача советски халкъаца цхьана комсомольцашеи вай кагирхошеи шоашта тІаииду семилеткан заданеш ханал хьалха кхоачашъяьнна дола доккхий декхараш.

Дукха ха йоаццаш хиннача ВЛКСМ-а Центральни Комитета IV-ча Пленумо дийцар, ССКП XXI-ча съезда соцамашцеи «Школен вахарцара бувзам чІоагІбарахи дІахо а СССР-е халкъа дешара система дегІайоалаярахи» дола закон кхоачашдарцеи дувзаденна дола комсомольски организацей декхараш. Пленумо тІаийцача соцамаш тІа хьахьекхад вай кагирхой денали къонахчули долаш а, коммунизма идеяшта мутІахьа болаш а, Коммунистически партена гонахьа чІоагІа кхотабенна а хилар. ВЛКСМ-а ЦК-а Пленумо белгалдаьхар, ССКП XXI-ча съездо аьнначоа тІехьа а йолаш, советски дукххача тайп-тайпарча кагирхой лакхбеннача политически кхетамцеи къахьегама деналцеи чІоагІале а лувцаш, комсомоло а Советски мехкарча ерригача къоначa тІехьено а вай мехкa коммунизм хьалъеш сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдеча доккха дакъа лоаца наькъаш.

Комсомольски организацей эггара хьалхара декхар да — ССКП XXI-ча съезда дерригдунен - исторически лоархІам кагирхошка дІабовзийтар, хІара комсомольца, берригача кагийча наха а маьхкараша а съезда соцамаши материалаши кІоаргга Іомаергйолаш, съездо хьалхашка оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхета а даь, уж кхоачашдеча шоай къахьегамца цар дакъа лоацаргдолаш гІулакх вІаштІехьа даккхар.

Партен XXI-ча съездо хьаллаьцар укх гаргарча шерашка СибарегІа, Къилбаседе, Дальни Востоке, Казахстане керда предприятеш хьалъечеи цу моттигий рузкъаш карадерзадечеи миллион бола кагий нахи маьхкарии бахийта аьнна йола комсомола инициатива. Промышленноста кертерча доакъой эггара йоккхагІа йола бІаь предприяти хьалъеча шийна шефство тІаэц комсомоло. Опытахьоккхама комплексно-автоматизированни итт предприяти юллача а шийна шефство тІаэц цо. Комсомоло бахийтараш дог гІоз а даьнна къахьегаш ба «доккхача химен» предприятеш хьалъеча, эггара йоккхагІа йола газопроводаш, керда болата магистралаш ехкача.

Мехкарча дукххача дикача предприятей кагирхой инициативах къонача болхлошта юкъе шерра дІаяьржай семилетка чакхйоаллаш кхоачашбе беза къахьегама овсарлен боарам 1963 шера кхоачашбара тІехьа лоаттаю яхь. Москве, Ленинграде, Украине массанахьа баржаш латт технически прогресс лакхъе, Іилманнеи техниканнеи карагІдаьнна дикагІа дараш Іомаде а уж производствона юкъедоаладе а аьнна бола болам. Рузкъан кхом бе а из лораде а къовсам лоаттабу кагирхоша.

Колхозийи совхозийи комсомольцаш, юртара кагирхой тІагІертта къахьега болабеннаб укх гаргарча шерашка юкъера лаьрхІача гектара тІара 3-4 центнер дукхагІа ялат хьувкъаргдолаш лаьттанцарча балхий культура лакхъе. Рязанерча юрта боахама къахьегамхоша дІадоладаь гІулакх хьал а лаьца, дукхача республикай, краяй, областий комсомольски организацеша хьайбаех продукташ дукхагІа йоахилга чеккха лакхде керда поход йолаяьй. Укх шерехьа а хьайбаш леладеча болхлой мугІараштa юкъе гІоргба 280 эзар зІамига саги йоІи. Мамогга хьаллаца еза хьажкІаш дукхагІа хьувкъийтара тІехьа лоаттабеча къовсаме дика дакъа лоацаш йола комсомольски организацеш.

ССКП XXI-ча съездага кийчлуча деношка хьахилар коммунистически къахьегама бригадай болам. Из йоккха цІи яккха лоаттаеча яхь юкъе хІанзехьа а промышленностера, стройкашкара, транспортера, юрта боахамера 35 эзар совгІа йола кагирхой коллективаш яхай. Цу бригадай доакъашхой, коммунистически къахьегама ударникаш дІакхувл коммунистически хьисапе болх бе а баха а цар йолча уйлано. Комсомола декхар да — массанахьа а цу кердача болама гІулакх кагирхошка дІадовзийтар, коммунистически къахьегама коллективайи ударникийи опытах пропаганда яр, шоаш тІаийца декхараш кхоачашдеча кагирхошта новкъостал дар.

Партен XXI-ча съездо къаьстта белгалдаьккхар, советски общественни кердача этапе — коммунизм шерра хьалъеча хана къахьегамхой, къаьстта кагирхой, коммунистически уилланца кхетабар эггара боккхагІа лоархІам бола гІулакх долга. Партен из хьехам комсомола беча берригача балха юкъе керттера дар да. Комсомольски организацей кхетама болх коммунистически общественни керда, масса оагІорахьара кхетам бола саг кхевара тІаберзабаь хила беза. Из гІулакх деш дага лоаттабе беза Ленина баь хьехам. Цо яьхад коммунизм хьалъяра тІехьа лоаттабеча къовсамца, болхлошеи ахархошеи хьегача юкъарча къица бувзаш мара бала йиш яц коммунистически кхетам.

ХьатІакхувш йола тІехье кхетаеча Іалаьмате боккха ба школан лоархІам. Из декхарийла я боккха кхетам болаш, моральни дика гІулакхаш доахкаш, дегІа унахцІена волаш керда саг кхеве а кхетаве а.

Къонача тІехьенна коммунистически кхетам баларахи цунна дешар хьехарахи йолча ленински принципий ларда тІа чакхдаьккхача школа эргаяккхара гІулакхо шерра никъ хьабелл школерча комсомольски пионерски организацеша шоай болх кхы а боккхагІча толамца бе йиш хилийтарна. Дешархой шоаш къа а хьегаш бахаргбола оамалаш йолаш кхебарна а кхетабарна а тІаберзабаь хила беза из болх. Комсомола кертера декхар да — сайранара а заочни а дешар доаржадечи из гІулакх тоадечи дакъа лацар, хІара къонача сага дешар къахьегамца дувзача новкъостал дар.

Вай общественни чухь, коммунизм хьалъеча дерригача гІулакха юкъе комсомола лоархІам лакхбаро комсомольски комитеташ декхарийла ю ший болх дикагІа тоабе, шии хьаштaш а уйлаш а, цунна эшараш а цун йоакхо а тІехьа массаза а саг виц ца волийташ хила. Шоашта тІадиллача гІулакха шоаш бехктокхаме хилар дІадовзийта деза кагирхошка, хьаккхашта лакхъе еза къонa кадраш.

Партен болча тешамо шийх бІу болийтача вай сийдолча кагирхоша шоашта деза шоай гІулакх а хеташ тІаийцар халкъа боахам дегІабоалабара ворхІ шерара план.

Шоашта дага латтар кагирхоша кхоачашдеча царна дас санна новкъостал дар, эггара кертера декхараш кхоачашдеча уж юкъеозар, коммунизма уйла хургйолаш а марксизма-ленинизма идеяшта тешаме хургболаш а хадданза уж кхетабар — партийни организацей декхар да.

Партес къонача тІехьенах еча йоакхоно а цо беча теркамо а Даьхен сий лакхдеш денал дола керда гІулакхаш деи коммунизм котьяккхеи дог урауьттаду советски кагирхой.

(11 марта арадаьннача «Правдан» передовая)

Леспромхозерча общественни питанен дикагІа бола болхлой

Хабаровски край. Цу берригача новкъосташа шоаш тешаме а хьаьнала а къахьегарца шоай сий даьккхар Нанайски районе уллача Троицки леспромхозера хьу кийчъеш болча болхлошта хьалхашка.

Пхи шу совгІа ха я Гнатюк Елизавета Осиповнас Маномерча пекарнена доал ду (сурта тІа аьрда оагІорахьа йистте латтар). Пекарне болх дика бар бахьан долаш массаза а керда а чамболаш а маьхк хул хьу кийчъеш болча болхлошта. Гаьннарча тайгерча хьун участкерча болхлой столове заведующи я Панкова Анастасия Филипповна (аьрдехьара шоллагІа латтар). Тайп-тайпара дика кхача хул укхаза болхлошта. Цу участке магазина заведующи ва Галабурда Василий Леонтьевич. Леспромхозе свинарка йолча Древницкая Стефания Михайловнас (аьттехьара шоллагІьяр) ший подругашца цхьана дІадахача шера 280 хьакха а кхаьба, 16 хурск яьккхай хІара нана-хьакхийгара. «Горный» яхача лесопункте дика повар хиларца йовзаш я Бурук Мария Селиверстовна. Царна массанена а дукха ха йоаццаш Троицки леспромхоза дирекцеси, партийни организацеси, ОРС-он Сийлен грамоташ елар.

Н. Суровцева сурт. ТАСС фотохроника.

Гурахьи Іайи трактораштa ремонт яра Іплан кхоачашъяьй

Семилеткан хьалхарча бІаьстанга дика кийчо яра тІехьа йоаржаьча социалистически яхье йоккха котало яьккхай вай республикерча колхозий, совхозий, ремонтно-технически машинно-тракторнии станцей механизатораша. Цар ханал хьалха 104 процент кхоачашъяьй гурахьи Іайи трактораштa ремонт ярна йола план. Соахка укх хана хийцаь хиннaчул 323 трактор дукхагІа я хІанз ремонт а яь арахийцаь торараш.

Планал совнагІа дукха тракторaш кийчъяьй бІаьстан гота арaяла города МагІалбика, Каргалински, Курчалоевски, Ножай-Юртовски районий, Грозненски шурий, Старо-Юртовски, Джалкински совхозий механизотараша.

Комбайнашта ремонт яра план ханал дуккха а хьалха кхоачашъяьй Сунженски, Урус-Мартановски, Курчалоевски иштта кхыча а районаша.

Барт тайна коллектив

Ца хаддаш къахьегамхой хьаштaш кхоачашдарна низ ца кхобеча Советски Союза Коммунистически партес кулгал а деш тоалуши хозлуши латт Советски сага вахар. Вахача сага эшаш дола цхьаккха хІама дац вай мехка хьа ца деш, из деррига Советски сага вахар тоадара лаьрхІа да.

Вай республикан тикашка дохкаш дола истолаш, гІандаш, гардеробаш, диванаш, буфеташ хьаду Грознерча хьунеи мебельнии управленен фабрико.

Керда шу доладалалехьа планах йоатІачул совгІа дукххача эзар тумай продукци арахийцай фабрикач хьалха латтача 2-ча цехо. Духхьал февральски план цехо 124 процент кхоачашъяьй. Шоай къахьегама гІулакхашца белгалбаьнна ба укхаза сборочни цехера бригадир нов. Кисаеви, столяр нов. Шевченкои, шлифовальщица Лизуноваи, полировочни цехера бригадир нов. Ковалеваи. Уж берригаш а цу фабрике массехк шера болх беш хьабоагІа, дикагІа бола кадрови болхлой а ба.

— Цар йоккхача балха говзало чІоагІа новкъостал ду план кхоачашъярна, — йоах сборочни цеха начальника нов. Бибилуровс.

Нов. Бибилуровс укхаза болх бу итт шу даьннад. Цу хана ший говзал лакхайоахаш ученикагара мастерага кхаьчав из.

Болх а коллектив а езаш, шийна тІадилла гІулакх диззаь кхоачашдеш хьавоагІа фанер тедача станока тІа болх беш вола новкъост Муртазалиев Бауди, хІара дийнахьа балха норма 130 процент кхоачашъю цо.

Март бетта хьалхарча 10 ден (декадан) план 111 процент кхоачашъяьй цехо. Шеко яц шоллагІча цехо март беттара план тІехкхоачашъергхиларах.

О. БУЗУРТАНОВ.

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Лаккхехьарча Совета кхоалагІа сесси гулъярах дола

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1959-ча шера 27-ча марта городе Грозне Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Лаккхехьарча Совета кхоалагІа сесси гулъе.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

Нов. Д. Б. Матаевна „Хила вахар кІалхарваккхарах" яха медаль яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Оаргам чу ваха саг деналца а къонахчулца а кІалхарваккхарах 1957-ча шера 16-ча феврале арадаьннача СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума указага хьежжа СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума цІерах «Хила ваха саг кІалхарваккхарах» яха медаль лойла Нохч-ГІалгІай АССР-а Советски районерча Ушкалоевски школан заведующи волча Матаев Божий Даналбика.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

Бахача наха эша гІулакхаш тоадара хьакъехьа

Бахача наха эша гІулакхаш тоадара хьакъехьарча дешага хьежар ССКП Центральни Комитети СССР Министрий Совети.

Цу деша хьакъехьа «хІанз, промышленностьи юрта боахами дегІабоалабеча Іалаьмате доккхий толамаш даьхача хана, йоккхий торонаш я гаргарча шерашка Советски халкъа вахар кхы а дикагІа тоадарна, цо дІадехаш дола материальни духовнии гІулакхаш дукхагІа Іалашдарна» яхача Советски Союза Коммунистически партен XXI-ча съезда указанешка хьежжа баьб ССКП Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои шоаш баь соцам. Вай мехка хІара шера дукхагІа хьадеш а бахача нахага дохкаш а да дукхагІа эшаш дола товараш, тІехь-тІехьа дукхагІа кога бувха гІирс, барзкъаш, мебель, телевизораш, радиоприемникаш, барзкъаш тега а барзкъаш дутта а машинаш, хІаьта иштта кхыйола цІагІа лелаю хІамаш ийе торо хул къахьегамхой. Цунга хьежжа сиха дегІадоагІа наха бахача эша гІулакхаш а.

Цхьабакъда, ССКП ЦК-и СССР Министрий Советеи соцам тІа белгалдаьча тайпара, хІанз болаш бола, наха бахача эшаш дола гІулакхаш Іалашдара боарам наха дІадехараштa кхоачамбеш бац. Дукххача городашкеи болхлой поселкашкеи бахача наха эша гІулакхаш Іалашдеш йола пачхьалкхени кооперативнии предприятеш кхоачамболаш яц. Производствон культуреи заказчикий гІулакх делгеи дукххача мастерскешка эсала латт, къахьегамхой летт барзкъаш тегаш а тоадеш а дола балхаш во ду, заказаш ханахьа кхоачашдац, яхаш. Заказчик ше тІа а волаш кагий ремонташ еш йола мастерскойш кхоачамбалла яц, гражданий шоай чотах ремонташ елга во вІаштІехьадаьккхад.

Моттигерча промышленносто а потребительски промысловии кооперацес а юрташкарча наха бахача деш дола гІулакхаш хІанз а тоъам болаш дац. Наха бахача эша гІулакхаш кхоачашдарна йола предприятеш йоккхача кІезига пайда эц колхозий ахчахи торонехи.

Наха бахача эша гІулакхаш кхоачашдеш йола предприятеш кхоачамболаш Іалашъяц оборудованеца, кІадашца, кожтоварашца, технически чоалхане йолча цІагІарча хІамашта ремонт еча эшача материалашцеи запасной частешцеи.

Наха бахача эша гІулакхаш кхоачашдарна йоагІача тайпара йоахко яц дукххача моттигерча къахьегамхой депутатий Советаша, партийнии, профсоюзнии, боахамеи организацеша. Бахача наха эша гІулакхаш деш йола предприятеш шерьярна а цар болх тоабарна а йолча торонех бизза пайда эцац. Цу предприятеша кІезига пайда луш санна а хеташ, цхьаболча боахамашта хьалхле лелаеча кулгалхоша эшача боараме дІадахийтац моттигерчеи кооперативнии промышленносте Іоадаь ахча керда мастерскеши ательеши яхкарга, лерттІа пайда эцац цу гІулакха хьахьожадаьча банка кредитах. Моттигерча советски органаша решенеш а еш, вахача эша гІулакхаш дарна йола предприятеш дІакъувлаш моттигаш хул цкъаза. Во вІаштІехьадаьккхад вахача эша гІулакхаш деча предприятешта квалифицированни кадраш кийчъелга — портнойш, закройщикаш, сапожникаш, технически чоалханеча хІамашта ремонташ ергйола мастераш.

ХІанз, вай мохк шерра коммунизм хьалъе болабеннача хана, бахача наьха вахара эша гІулакхаш овлангара денз тоаделга къаьстта боккха лоархІам болаш да. ДІахо йодача хана советски наьха вахар тоадарна ССКП XXI-гІча съездо оттадаьча декхарашка хьежжа, ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои декхарийла яьй союзни республикай компартей ЦК-аш, партен крайкомаши обкомаши, республикай Министрий Советаш, крайисполкомаши облисполкомаши, ВЦСПС, министерстваш, ведомстваш, совнархозаш вахача эшача керттерча гІулакхашца баха нах массайолча моттигашка укх гаргарча шин-кхаь шера Іалашбе йиш хургйолаш, къахьегамхошта деш дола гІулакхаш овлангара денз тоаде.

Барзкъаши кога бувхо гІирси керда хьатегаш а тоадеш а йола ательеш, велосипедашта, мотоциклашта, мебела, телевизорашта, радиоприемникашта, холодильникашта, пылесосашта, барзкаш дуттача машинашта, цІагІа лелаеча кхыча хІамашта ремонташ ергйола мастерскойш, хІаьта иштта парикмахерскеш, гражданий шоай чотах квартирашта ремонт ергйола организацеш, городашкеи, районий центрашкеи, болхлой поселкашкеи, совхозашкеи, колхозашкеи шерьярна йолаш йолча торонех бизза пайда эцанза баргбац. Юрташка уж тайпа предприятеш яхкара дукхагІа юкъеоза еза потребительски кооперацин колхозаши. Наха бахача эша гІулакхаш дарна йолча предприятей балха культура лакхъе а цар кхоачашдеча балхий дикал тоае а еза.

ТІаийцача соцам тІа оттадаь наха бахача эша гІулакхаш кхоачашдарна деш долча балхий боарам 1959 шера 7 миллиарди 233 миллиони сомага кхоачаш лакхбелга, 1960 шера — 8 миллиарди 569 миллиони сомага кхоачаш, 1958 шера 6,2 миллиард сом мара ца хиннача, 1961 шера 10,3 миллиард сомал лохехьа боацаш лакхбелга; бахача наха цІагІа эшаш дола гІулакхаш кхоачашдеш йола предприятеш 1959 шера 102,7 эзарнега кхоачаеш шерье, 1960 шера — 126,7 эзарнега кхоачаш, 1958 шера 79,6 эзар мара ца хиннача, 1961 шера 153,3 эзарнел кІезигагІа йоацаш шерье.

Кхаь шера чухь йилла лаьрхІад къаьст-къаьстача наха кога гІирс цІенна хьабергболаш а тишбеннар тоабергболаш а йола 29 эзар керда предприяти, къаьст-къаьстача наха барзкъаш цІенна хьадергдолаш а тишденнараш тоадергдолаш а йола 22,2 эзар предприяти, боахама а культурно-бытовой гІулакхашта а эшаш йола хІамаши квартираши тоаергйола 12,1 эзар предприяти, 13,2 эзар парикмахерски. 1959—1961 шерашка хьалъе лаьрхІад барзкъашта химически чистка ергйолаш а басараш дергдолаш а йола 267 фабрика.

Союзни республикай Министрий Советашта тІадиллад городашкарча, болхлой поселкашкарча, районни центрашкарча цхьайолча организацейи учреждениейи контораш чуйола цІенош мукъа а доахаш, бахача наха цІагІа эша гІулакхаш кхоачашдеш йолча мастерскойшта цІадалара дош къоастаделга. Наха цІагІа эша гІулакхаш кхоачашдеш йолча предприятешка балхаш деча болхлой къахьегама овсарле лакхъяр а, хьадеча балхашка дІабода мах лохбар а, бахача наха паргІато дукхагІа хилийтар а духьа йоккхача городашка механизированни фабрикаши кога гІирсашта, мебела, цІагІа лелаеча технически чоалхане йолча хІамашта ремонташ ергйола специализированни мастерскеши яхканза яргьяц, заказчик тІа а волаш кагий ремонташ ергйола дукха приемни пункташ а чулоацаш. Материально-технически снабжене планаш оттаеча хана царна юкъе белгалде деза наха цІагІа эша гІулакхаш кхоачашдеш йолча предприятешта кхоачамбалла, цар де дезача балхий доккхалга хьежжа, бедал, химикаташ, материалаш, запасной частеш, оборудовани, автотранспорт, керда предприятеш хьалъярнеи квартирашта ремонташ ярнеи эша материалаш Іалашъелга.

Областной, краевой, республикански центрашка вІашагІдолла лерхІ наха цІагІа эша гІулакхаш кхоачашдеш йолча предприятешка гІонна йола материалаш, химикаташ, запасной частеш, инструменташ, фурнитураш карарча ахчах а перечисленешца ахча луш а йохкилга.

Союзни республикай Министрий Советашта могадаьд бахача наха барзкъаштеи кога гІирсаштеи эша фурнитура, барзкъаш цІендарна эша химикаташ, выкройкаши модай журналаши мастерскойшкеи, ательешкеи, приемни пункташкеи гІолла йохкилга вІаштІехьдаккхари, хІаьта цу тайппара бахархошка лелае барзкъаш дутта а барзкъаш тега а машинаш, электрополотераш а, кхыйола цІагІа эша хІамаш а йохкаргйола дукха пункташ йохкилгеи. Швейникаш, обувщикаш, мебела, металлически хІамашта, культурно-бытовой гІулакхашта йола технически чоалханеча хІамашта ремонташ ергйола мастераш кийчбе беза 1959—1961 шерашка наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдеча предприятешта, цу специальностех болча болхлошца предприятеш йизза Іалашъе езилга а ховш. Цу тайппара предприяте болх бе йиш а йоацаш дика говзал йолаш бола болхлой наха эша гІулакхаш цар шоай цІагІа кхоачашдергдолаш предприятей балхашка хьайибе беза.

Республикай Министрий Советаша, крайисполкомаша, облисполкомаша, горисполкомаша городаши наха баха къаьстта районаши яхкарна йолча планировкай проекташ шоаш оттаеча а чІоагІъеча а хана наха цІагІа эша гІулакхаш кхоачашдарна йола предприятеш хьалъергйола моттигаш белгалъе еза, уж предприятеш нах дукхагІа бахача моттигашта гарга хила езилга а ховш; наха эша гІулакхаш кхоачашдеш йолча мастерскойшта деш долча балхашка дІабода мах чухьнахьа баккхарна де дезар де а хІамаш тегарахи ремонтно-бытовой гІулакхаш дарахи доаха прейскурантни маьхаш дІахо йодача хана лохдарга хьажа а еза. Наха цІагІа эша гІулакхаш кхоачашдеш йолча предприятеша болх бу сахьаташ а выходной денош а, къахьегамхошта гІойленагІа хургдолча тайпара оттаде деза.

Союзни республикай Министрий Советашта тІадиллад кхаь бетта чухь городашкареи болхлой поселкашкареи коммунальни прачечнеш шерьергйола а, хІаьта иштта колхозий, совхозий, промысловии потребительскии кооперацей чотах юрташка прачечнеш йохкаргйола а мероприятеш кийчъе а чІоагІъе а.

СССР Госпланаи союзни республикай Министрий Советаи тІадиллад халкъа боахама планашка наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдарна деш долча балхий боарамаш цар тІа белгалде а, хІаьта иштта мотоциклашта, велосипедашта, холодильникашта, телевизорашта, радиоприемникашта, барзкъаш дуттача машинашта, пылесосашта, культурно-бытовой а боахама а гІулакхашта йолча кхыча технически чоалханеча хІамашта запасной частеш цу хІамашта ремонт ярна мел эш хьаелга цу планашка оттаде а.

ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои СССР Госплана тІадиллад союзни республикай Министрий Советашца цхьана машиностроительни заводашка наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдеча предприятешта балха овсарле лакха йола машинаши оборудованеши хьае, хІаьта иштта 1959—1960 шерашка цу предприятешта автоматаши полуавтоматаши хьае а караерзае а заданеш оттаелга.

Союзни республикай Министрий Советашта могадаьд наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдеш йола предприятеш хьалъярна а шерьярна а моттигера промышленность дегІаярах хьахиннача фондашкарча ахчахи, промысловии потребительскии кооперацен пайдаехи (подоходни налог дІатекха яьнначул тІехьагІа), бюджета расходел совъяьннача доходехи пайда эцилга а, союзни республикай Министрий Советий резервни фондашкарча ахчан чотах областейи краяйи къахьегамхой депутатий Советий исполкомаштеи АССР Министрий Советаштеи новкъостал делга а, хІаьта иштта банка кредитах пайда эцилга а.

Наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдарна йола предприятеш хьалъярна промыслови кооперацен артелаштеи потребительски кооперацен организацештеи цхьан шерагара денз ялх шерга кхаччалца ха а йилла кредит лу СССР сельхозбанко, дІаийцача шоллагІча шера денз ссуда цІатекха а доладергдолаш. 1959 шера цу гІулакхашта 200 миллион сом ахча дІахеца мукъабеннаб СССР сельхозбанкана.

Машиннаькъий Министерствонеи Форда Флота Министерствонеи тІадиллад йоккхийча машиннаькъий станцешкеи порташкеи транспортерча болхлошта а пассажирашта а гІулакхдарна наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашду предприятеш — йолаш яраш шеръелга а керда яраш хьалъелга а.

Соцам тІа белгалдаьд, наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдеш йолча предприятей болх хадданза моттигерча къахьегамхой депутатий Советашеи профсоюзни организацешеи тІахьожам беш хила безилга. Юкъара тІахьожам тІаберзабаь хила беза къахьегамхошта эша цІагІара гІулакхаш кхоачашдара культура лакхъяра, мастерскойша хьоькхаме болх бара тІехьа лоаттабу къовсам чІоагІбарна, цар балхацара кхоачамбоацараш дІадахарна.

ССКП ЦК-аси СССР Министрий Советои тІадожадаьд союзни республикай компартей ЦК-аштеи Министрий Советаштеи, автономни республикай Министрий Советашта, краяйи областейи къахьегамхой депутатий Советий исполкомашта, ВЦСПС-а наха эша цІагІара гІулакхаш кхоачашделга овлангара денз тоадарна, укх соцам тІа оттаяь дІахо йодача хана наьха алапи лакхдарна а городашкарчеи юрташкарчеи къахьегамхой вахара хьал тоадарна а гІо дергдола мероприятеш кхоачашйинза ергйоацилга.

Грозненски городской Совета хьалхара сесси

12-ча марта Грозне Нохч-ГIалгIай драматически театре ший болх дIабихьар къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета VII-ча созыва 1-ча сессес.

Сесси хьайийлар къаьнагIа волча депутата Чернокозов Хрисанф Павловича.

Ше сесси хьаеллаш Хрисанф Павловича городской депутаташ тIахьийхар шоех харжархой бенна тешам боа ца беш, къахьегамхой хьашташ Iалашдарна шоаш ца кхобеш къахьега.

Цул тIехьагIа сессен председательи секретарьи харж.

Депутата нов. Е. Н. Зотовс предложени йоалаю Грозненски горсовета исполкома председатель нов. Брыксин Е. В. кхыча балха тIа вохийташ хиларах цу гIулакхах из мукъа а валийта Горсовета исполкома председателалла нов. **Снурников Константин Михайлович** харжа. Из предложени берригаш раьза а болаш тIаэц. Цул тIехьагIа харж Горсовета председатела заместителаши секретарьи.

Горсовета исполкома председатела нов. Снурниковс предложени йоаларца исполкома отделий заведующеш чIоагIбу.

Депутата нов. К. И. Дзержановске предложени йоалаярца сессес вIашагIйохк массазза а йола комиссеш.

Организационни дешаш къоастадаьдаьча сессес ладийгIар горисполкома председатела хьалхарча заместитела нов. Г. И. Шадуре **«1959 шера нах чубаха а культурни-вахара а гIишлош хьалъяраи город Грозни тояраи де дезача балхех»** яьча докладага.

Докладчико а пренеех къамаьл даьраша а город Грозне 1958 шера даь балхаш белгал а даьха чIоагIа теркам тIабохийташ дийцар гIишлош хьалъярна, бахача наьха хьашташ Iалашдарна хIанз а долаш дола доккхий кхоачамбоацараш, уж дIадахара наькъаш.

Дийцача дешах сессес тIаийцар 1959 шера город Грозне де деза балхаш белгалдеш бола соцам.

Наха юкъера кхетама болх хадданза лелабе беза

ХIанз хоржамаш чакхдаьнначул тIехьагIа боккха лоархIам болаш да наха юкъе лелабаь политически кхетама болх ца хадийташ дIахо а дIабахьар.

ХIара агитатора, пропагандиста сийлен декхар да къахьегамхошта коммунистически партес боахама дерригача доакъошка лелаю политика, ССКП XXI-ча съезда решенеш шерра дIайовзийтар.

Цу хьакъехьа тIеххьарча хана шоай болх тоабаьб Наьсарен районерча агитколлективаша.

Ший болх дика вIашагIбелла лелабу Яндарерча дукха ха йоацаш вIашагIъеллача къонача агитколлективо. Февраля бетта агитколлективо ший керттера теркам тIабахийтар бахача наха СССР-а халкъа боахам дегIабара ворхI шерара плани из кхоачашъярна советски наха хьалхашка латта декхараши дIадовзийтара.

Агитколлектива керте латтача нов. Сембиев Османа агитколлектива болх дIахьо юртарча наха болх беча моттигашка а уж бахача а. Шоаш лелабу болх безаш а цика дIахьош а ба агитатораш П. И. Гандалоев, Тутаев Ваха, цар шин бетта хIарале 35 беседа яьй тайп-тайпарча темаех. Иштта болх беш ба дукхагIа бола агитатораш. Хоржамаш хилалехьа хьалхарча хана чIоагIа къахьийгар хоржамий окружной комиссен председатела нов. Б. Гандалоевс.

ХIанз партийний организацей керттера декхар да кварталашта тIачIоагIбаьча агитаторашка кхы а хьежа а хьежа дикагIа болчарца агитколлективаш чIоагIъелга, хоржамаш хилалехьа баь агитационни болх кхы лаьгI ца болийташ дIахьолга Iалашдар.

Д. КОСТОЕВ.

Партен XXI-ча съездо тIаийцача СССР халкъа боахам дегIабарна йолча ворхI шерарча плана хьалхарча шера шоаш тIаийца доккхий декхараш кхоачащдеш я Грознерча шурий комбината болхлой коллектив. Январьи февральи бетташка план тIеккхоачаш а яь, март бетта кхы а дикагIа балхаш деш ба комбината болхлой. Цу коллективо укх шера хьалхарча кварталах планал совгIа 1 285 эзар сома шурий продукци яла ерхI.

Дика къахьегарца комбинате бовзаш ба чакхъяккханза йола шура шушашка чуйотташ йолча Мальцевс кулгалдеча цеха бригадащцара Н. Солнышкина, К. Демина, Пуртова, Курданова, Снеговская, Галкина, кхыбараши.

Сурта тIа: шушашка шура чуеттача цехера Н. Солнышкинаи К. Деминаи йиза яьнна шурий шушаш хьаийеш боахк.

И. ПЛИЕВ.

Коммунистически къахьегама боламца

1947 шера цхьана баьхкаб Червини Филатови «Красный молот» завода № 13 йолча цехе болх бе. Цигарэ денз доладелар царна юкъе а доттагIал. Къонача болхлой доттагIалла юкъе гучадаьлар царех доахка дика гIулакхаш. Цу шинненна а довш хиннар цаI цар—пачхахьалкхенна дикача сортах дукха продукци а луш производстве хьалхе лелаю болхлой шоаех хулилга.

ДоттагIаша шоайла барт бир, шошоай сменах болх а беш, шинне а цхьа станок лелае аьнна, хIаьта цунца къахьегама овсарал сихха лакхъе а. Цу гIулакхах къонача болхлоша дагалаьцар хьал а лоацаш, завода администрацес гIо дир царна. Цу тайпара 1948 шера апрель бетта денз цхьан станока тIа къахьегаш ба Червини Филатови.

Дукха ха ялалехьа дагадехар доттагIашта — шинне а даьккха ахча вIашагIтохаш декъа а декъаш юкъара болх бе аьнна. Итт шу совгIа ха я Червинеи Филатовси цу тайпара болх бу. Дуккхача хана чухь болх беш, цхьаккха хIама ца талхаш хьайоагIа цар станок.

Производстве доккхий толамаш дахара лоархIамегIа яр балха ха я. Новкъосташа Червинеи Филатовси хIара минута хам бу балха тIа. Боккъонца балха ха цийса лархIар бахьан долаш шоаш дагалаьцар кхрачаш хул цар. ЧIоагIа уйла тIайохийт доттагIаша болх беш йола моттиг цIена хилийтарна а.

Дукха ха йоацаш, гайкай юхьигаш дIахедаеш йола лаьрххIа хьаяь «кулачкаш» йир Червинеи Филатовси. Цу приспособленех пайда а эцаш, цкъэ хоадаеш 252 гайкан юхьигаш дIахедаю цар. Иззал болх беш хьалхагIа дукха ха йоайора.

Дика хьожа а хьожаш станок леларахи, ца социйташ болх бешшехьа из дIа-юха эцарахи авари йоацаш дика болх бу цар. Коммуниста Червина бригадас массаз а 150—200 процентал лохе йоацаш кхоачашъю нормаш.

Новкъосташа Червинеи Филатовси боккха теркам тIабохийт шоай балха квалификаци лакхъярна. ХIанз ялхлагIа разряд а йолаш бу цар шинне болх. МоллагIача а керда доладаьча гIулакха юкъе хьоккхам боллаш дакъа лоац Червина бригадо. ХIанз а цар станока тIа хьалъэлла плакат ул: «Укхаза болх беш коммунистически къахьегама бригада яха сийлахь цIи яьккхара къахьегаш н.н. Червинахи Филатовахи латташ йола бригада я», яхаш.

Дукха къахьег бригада членаша къахьегама дисциплина тоаеш, кIезигагI металл доаде, къахьегама овсарле лакхъе гIертаж. Ханал хьалха, 27 феврале кхоачашйир цу бригадо план, хIаьта цу беттара план 115,2 процентага а кхьчар.

Цар дага латтар доккха гIулакх хиларца, дIахо йодача хана ССКП XXI-гIча съездо хьалхашка оттаяь ворхI шерарча плана йоккха программа кхоачашъяра гIулакха камаьхал яйла цу новкъостий!

Сурта тIа: «Красный молот» яхача завода кхойтталагIча цехе станоко болх бешше а сменах хувцалуш боахка н.н. Червини Филатови.

Токарь Филатов (аьттехьа) станок дIалуш воал Червинга.

И. ПЛИЕВА сурт.

Хьалхара толамаш

Семилеткан укх хьалхарча шера дIабахача шин бетта дика балха толамаш дахарца белгалбаьннаб Гудермесски районерча «Джалка» яхача совхозера хьайбаш леладераш. Юртбоахама лаьттай хIара 100 гектара тIара 27 центнер совгIа шура, 9 центнер гаргга дулх (цунца 4 центнер хьакхий цулх а долаш) даьккхад цар цу лоацача хана.

ХIара Iаттагара 418 килограмм шура яьккхай Дьяконова Матренас. Максимова Марияо 393, Ткаченко Нинас 311 килограмм шура яьккхай хIара Iаттагара.

Укх шера хIара Iаттагара 2700 килограмм шура яккхарна къовсам лоаттабу совхозерча дояркаша.

П. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Республикан комсомольски актива собране тIара

Комсомол — партен тешаме а денал дола а гIонча я. Эрий ихка лаьтташ аха аьнна парти комсомолага кхайкача эзараш бола кагий нахи маьхкарийи цига баха кийча хилар. Кагирхой эшалонаш Алтае, Урале, Казахстане яхар лаьтташ аха.

Кердача кано керда декхараш увттаду.

Партен XXI-ча съездо комсомоли берригa советски кагирхойи тIахьийхар ворхI шерара план кхоачашъеча хьинаре дакъа лаца. Из тIахьехам дег тIара къоабал беш тIаийцар вай республикан комсомольцаша а кагирхоша а.

Из къаьгга гучадаьлар укх деношка хиннача ВЛКСМ ЦК IV Пленума решенеш йийцача республикан комсомольски актива собране тIа.

Докладчика — ВЛКСМ обкома секретара нов. Голубовске, ВЛКСМ Грозненски горкома секретара нов. Космина, комсомола райкомий секретараша Курчалоевски — нов. Бажаровс, Старопромысловски — нов. Пивена, Шалински — нов. Исхановс а кхычар а дийцар кагирхоша деш дола балхаш.

Партен XXI-ча съездо тIахьийхар боахам тесса доал деш лелабара дукхьала, пачхахьалкхен рузкъа а материалаш а кхояра тIехьа къовсам лоаттабе. Семилеткан комсомольски капилка хьае предложени йоалайир Грозне къонача нефтяникаша. Из предложени чIоагIа хьаллаьцар къонача строителаша, энергетикаша, химикаша, металлисташа, машинаькъахоша.

Предприятешка, строительни, транспортни иштта кхычь организацешка собранеш тIа ювца а ювцаш тIаийю «комсомольски семилеткаш».

Грозненски крекинг-завода комсомольцаша лаьрхIад ворхI шера 3,5 эзар тонн мехкдаьттан продукташ йовчара лорае, ши эзарнел совгIа тонн доагам, 1,5 миллионал совгIа киловатт-сахьат электроэнерги, 15 эзарнел тIех кубометр пар кхобе, 700 тонн металлолом гулде.

Юртарча комсомольцаша шоай керттера декхар лерхI хьажкIий лакхара хьувкъам баккхар, хи тIара оалхазараши кроликаши лелаяр.

Курчалоевски районе вIашагIъеллай хьажкIий лакхара хьувкъам баккхара 25 комсомольски-кагирхой звено. Кагирхоша тIаийцад лакхара декхар — хIара гектара тIара фуал яьхача хьажкIий 75 центнер яккха. Иштта хьувкъам баккха атта дац. Нахашка удобренеш яхьа еза. Цудухьа кагирхоша дени-буси болх бу. Дийнахьа маьхкараша бу, буйсанна кагийча наха бу. Iовзал Iомае еза, цудухьа хьажкIаш лелаераша кружокашка агротехника Iомаю.

Шалински района комсомольцашеи кагирхошеи декхар тIаийцад хIара гектара тIара 80—85 центнер хьажкIаш яха. Цул совгIа цар лаьрхIад кроликаш лелаю 12 ферма вIашагIйолла, хIаьта царех 5 хIанзе а вIашагIъелла яьннай; кагирхоша хьабеш латт оалхазаршта лаьрхIа биъ Iам, берригаш ворхI Iам бергболаш ба.

Актива собране тIа чIоагIа теркам табохийташ дийцар кагирхой коммунистически уйланца хьалкхебара, халкъа образовани эргаяккхара, пионерски организацей болх тоабара дешаш.

Собране хиннараша чIоагIа уйла тIайохийташ ладийгIар ССКП Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. А. С. Трофимовс даьча къамаьлага.

Комсомольски актива собранес Грозненски крекинг-завода Г-18 яха установка, Грозненски химически завода фенольни группан шоллагIа аргIа, Карабулак — Грозни яха нефтепроводи газопроводи хьалъеча болх беш бола комсомольцаши кагирхойи тIахьийхар ханал хьалхагIа уж объекташ болх бе йолаялийта къовсам лоаттабе.

Областан комсомольски организацен декхар кхачан промышленноста оборудовани ергйолча Колхозненски завода, электрофицированни инструменташ ергйолча Назрановски завода, мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста объекташ хьалъеча шефство лелаелгеи комсомольски путевкаех парафинови цехи, жирни кислоташ ю цехи, гидрочисткани, платформингеи, электрообессоливающи установкаш хьалъеча 1000 комсомолеци кагирхои вохийтилгеи лерхI комсомольски актива собранес.

Вай республикан мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста хIара комсомольца, къонача болхлочун, специалиста декхар да, йоах резолюце тIа, мехкдаьтта доалла керда итт моттиг хьаеллача, мехкдаьттан промыслай болх беш йола еррига скважинаш телемеханикагеи телеавтоматикагеи йоахача хьинаре дакъа лоацилга.

ВЛКСМ ЦК тIахьехама гIулакхаца жоп луш хIама кходара поход а йолаяь ворхI шера 240 млн. сом ахча кходе, довчара эзар тонн мехкдаьттеи мехкдаьттан продукташи лорае, хьагул а яь пачхахьалкхенна 15 эзар тонн Iаьржача металлолома дIачуяла республикан комсомольски организацеши, комсомольцаши, кагирхойи тIахьийхар комсомольски актива собранес. Вай республикан юрта боахама къонача къахьегамхоша сийленца кхоачащде деза шоаш тIаийца ер декхараш: 1959 шера 25 эзар гектар хиш дехкача лаьттан тIа хIара гектара тIара 60—70 центнер фуал яьхаи 700—800 центнер гIад а тIехьа моша хьажкIаши, хIаьта хиш ца дехкача лаьтташ тIа фуал яьхача хьажкIий 40—50 центнери гIад а тIехьа 500—600 центнер моша хьажкIаши йоахилга. Комсомольски актива собранес вай республикан юртий берригa комсомольцаши, кагий нахи, маьхкарийи тIахьийхар 1959 шера тIаийца декхараш: 90—100 кг. кIезигагIа доацаш дозал дола 40 эзар хьакха чу а кхаьба пачхахьалкхенна дIалулга, 800 эзар боабашк, 120 эзар кролик хьалкхеелга, хIара колхозе, совхозе кроликаш лелаю фермаш вIашагIйохкилга Iалашдара социалистически яхье бовла а уж декхараш кхоачащде а.

Къона доярка

...1956 шу. 6-ча классе деша ягIар Лиза. Цу шера да велар цун. Из бахьан долаш дешар дита а дита балха отта йийзар Лизай. Иштта йолаялар из Павлодарски хлебокомбинате болх бе, хьалхагIа ученицали тIаккха мастерали. Дика торо йора Лизас шоай дезалла. Иштта дIадахар цхьа шу.

1957 шера цIабаьхкар Муталиевар дезал шоай даьй мехка—СоагIапча.

Дукха уйлаш ухар Лизай керта чу доярка болх кара эцача хана. ЦIаккха юрта боахаме болх баь бацар цо, цудухьа цунна хетар, бурургбий-хьогI шийга из болх, аьнна. Цхьабакъда, ферме дикагIа йолча доояркай новкъосталца, цар хьехамца кастта Iомаелар Лиза болх бе, хIаьта деза а делар цунна кара лаьца керда гIулакх.

Цхьа шу совгIа ха я «Ингушски» совхоза 3-ча отделене из болх бе Лиза йолаенна. Вай республике дика йовзаш йолча Галаева Зинайца яхь лелаю цо. Дукха тIехьа йисац Лиза шура яккхара Галаева Зинайл. ДIабахача шин бетта Лизас хIара Iаттагара 421 килограмм шура яьккхай, из 19 килограмм кIезигагIа мара яц Зинас яьккхачул. Бакъда, юкъера лаьрхIача ерригача кхоалагIча отделене яьккхачул-м 208 килограмм дукхагIа я Лизас хIара Iаттагара яьккха шура. ХIанз хIара ди тIехьагIа лакхлуш доагIа Лизай шура яккхар.

— ДоаггIача тайпара гIулакх деш ца хилча сиха лаьгIъю аккхар шура,—йоах Лизас. — ЧIоагIа лоархIам болаш да шура тIакхетара доахан цIена леладар. ЧIоагIа раьза хул яраш цIенонна. Иштта лоархIам болаш да хан - ханнахьа доакъар дехкилга, цкъа дукха дIа а дилла сатийна ца а Iеш. ХьалхагIа дIадилла доакъар дна дaлийта деза, цул тIехьагIа цар дуаш дисар дIа а даьккха хьаьш цIенде деза, тIаккха дилла деза керда доакъар дIахьалашка.

Дуккха из болх баь опыт йолча доояркас санна дувц из Лизас.

Укх шера 1-ча марта СоагIапчарча юрта Совета депутаталла хержай Лиза. Шеко яц из наха шийх тешам бенна тIадилла гIулакх а цо дика дIахьорг хилара.

С. КОТИЕВ.

ХьажкIаш лелаерий семинар

Укх деношка Гудермесерча хьажкIаш лелаеча звеноводий семинар хилар. Семинаре Гудермесски райисполкома председатела нов. Парсадановс лоацца дийцар партен XXI-ча съездо ялатий хьакъехьа вай мехкарча юрта боахама болхлошта хьалхашка оттадаьча декхарех лаьца. ХIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа йоацаш фуалъяьха хьажкIаш йоахаргйолаш тIаийца декхараш сийленца кхоачащдарна тIахьийхар цо гулбеннараш.

Семинаре дакъа лаьцараштa доклад йир района юрта боахама инспекцен агронома нов. А. А. Дворецкиха. Нагахьа санна районе йолаш йола торонаш балха юкъе хьойя, агротехнически балхаш цойя тIаийца декхараш кхоачащде а тIеххкхоачащде а вIаштIехьадаргдолгах лаьца дийцар Дворецкиха.

Шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир семинаре гулбеннараша.

«Дружба» яхача совхозерча 3-ча отделенерча звеньеваяс нов. Глуховас дийцар 111 гектар йола шоай участок звенорча болхлошта дика йовзаш хиларах лаьца. МалагIа трактор шоашта тIачIоагIъяьй а участке кийчъяь 600 тонн удобрени йолга а дийцар цо. ХIара гектара тIара 50 центнер фуал яьхаи 350 центнер мошача доакъара йийнеи хьажкIаш яха лаьрхIац тха звенос, аьлар нов. Глуховас.

Семинаре къамаьлаш дир «Дружба» яхача совхозерча 1-ча отделенен агронома нов. Некрасовс, цу совхоза 2-ча отделеннен агронома нов. Колашниковс, иштта кхыбараша.

НИКОЛАЕВ З.

Коммунизми пачхахьалкхеи

1. ФУ ХЬЕХ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПАЧХАХЬАЛКХЕН ОПЫТО

Шерра коммунизм хьалъе йолаяьча хана пачхахьалкхен бола лоархIам а цо бу болх а дикагIа бовзар дукха из доша даьшхача бакъахьа да вай.

Ала дезаш да, Советски пачхахьалкхенна, марксизмо-ленинизмо пачхахьалкхенах беча хьехама капитализма идеологаш массазза а духьал хилар. Уж иштта хилар-м довзаш ма дий. Империалисташта а царна гIулакх деращта а чIоагIа дезар Советски пачхахьалкхен низ бохари из еха дIаяляри. ХIаьта тIулакх царна ца дезача тайпара хул — хIара шу массаз доал. Советски пачхахьалкхе дегIа а йоагIа, чIоагI а лу, тIа-тIа дукхагIа низ бол цунга, шийна историс тIадехка декхараш толамца кхоачащду цо. Цу гIулакхо бIогора боах империализма идеологаши политикаши, социалистически пачхахьалкхенах аьладитт дувц, цун исторически лоархIам лохбе лерхIаш эгтара бIехах дола тIулакхаш леладу цар.

Котамга лаьчан кIориг а йоаккхалургьяц, империалисташтеи цар IилмахошTa — лаьштеи дерригача дунен тIарча къахьегамхошта хьалхашка Советски социалистически пачхахьалкхен сийлахь-боккха лоархIам лаьгIбе а могаргдац. Масала, вай нах бел Советски Союзера вахар, пачхахьалкхен капитализмах дола вахар да» яхаш США пачхахьалкхен секретара Даллеса дувцача хабарах. Долла хIама ший империалистически эршаца дуст Даллеса. ХIаьта США-ра нах капитала низ-Iоткъама кIал бахилга бакъда. Цигара пачхахьалкхе — шоай доал а хьаа» лоаттадеча, наха низ-Iоткъам беча миллиардерашеи миллионерашеи леладу герз да. Капиталистически пачхахьалкхе вай халкъо дIаяьккхай дукха ха хьалхагIа, 1917 шера октябрь бетта.

Советски пачхахьалкхенна духьал шоаш лоаттабеча къовсаме ревизионистех новкъостий хул капитализма идеологашта. Капитализма идеологаштеи ревизионисташтеи юкъера эргало укх тайпара я: уж идеологаш марксизманна - ленинизманна гуччахьа духьал ба, къайла а ца кхухьаш марксизма-ленинизма моастагIий да шоаш йоах цар, шоллагIа бараша шоаш марксисташ да а яхаш, социалистически пачхахьалкхенах шоай йола уйлаш марксистски лерхI. Цхьабакъда, ревизионистий уж уйлаш цхьаккха хIаманца эргаш яц империалистийчарел. Исторически бакъдараш чIоаггIа харцахьа а доахаш, ревизионисташа харцбу экономикеи культуреи дегIайоагIача а керда общество хьалъеча а бола социалистически пачхахьалкхен Iалаьмате боккха лоархIам. Социалистически пачхахьалкхе «общественна а халкъа а ца езаш тIаетта, царна хийра пачхахьалкхе а я, из телха дола тайп-тайпара хIамаш дуxдувла хьаст а ба, «социализм талха йолаялар» а из да», яхаш дувц СКЮ программа тIа, эхь а ца хеташ.

Цхьабакъда, ерригача опыто. Советски пачхахьалкхен дерригача историс хIама юхе ца дуташ харцду империализма идеологийи цар новкъостий болча ревизионистийи уж хабараш.

Советски социалистически пачхахьалкхен исторически лоархIам латт из керда дикагIа дола тайпа пачхахьалкхе хиларах. Исторен чу эгтара хьалхагIа хьахинна боккхлойи ахархойи пачхахьалкхе, къахьегамхой пачхахьалкхе я из. Ший гIулакхага а лоархIамга а диллача буржуазни пачхахьалкхенна цхьаккха хIама тара дац цун. Буржуазни, империалистически пачхахьалкхен кертера декхар — эксплуататораш хьаллоаттабари, уж лорабари, къахьегамхошта низ - Iоткъам бари да. ХIаьта Советски пачхахьалкхен кертера декхар — халкъа хьаштаща, общественни прогресса, социализманнеи коммунизманнеи гIулакх дар да.

Вай халкъо Коммунистически партес хьалхе лелаеш йола Советски пачхахьалкхе хьаяр а из чIоагIъяр а бахьан долаш керда дуллача вахара дерригдунен - исторически лоархIам бола толамаш даьхар, из бахьан долаш воай Даьхен корта-мукъал а из ший лоIаметIа хилар а империалистически агрессорех лораде мегар вайна, социализм йизза кот а яьккха, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачащде доладелар вай. ТIера Iокхайсача эксплуататорски классаша ю духьале йохаяр, общество Iалаьмате доккхий революционни социалистически хувцамаш даь эргаяккхар, вай Даьхенах низ кхоача индустриально-колхозни социалистически пачхахьалкхе яр, культурни революци чакхъяккхар, болхлой классани ахархойи йохаргйоаца цхьоагIо чIоагIъяр а из дегIайоалаяр а, СССР-а халкъашта юкъе вошал а доттагIал а дар, вай мехка социалистически демократи йизза тоаляр хьалхарча а шоллагIча а тIем тIа империалисташ эшабаь, Iалаьмате чIоагIа дола ТIема Низаш вIашагIтохар — уж гIулакхаш да дерригача халкъо чIоагIъеш а цо лораеш а йолча, коммунистий партес хьалхе лелаеча Советски пачхахьалкхен сийлахь-боккхача исторически лоархIамах дика а къаьгга а тешал дераш. Партена бе йоалла, халкъа бе йоалла Советски пачхахьалкхе — «Россия кIал тIа яьккха», общественни - политически а экономически а вахара еррига лард хийца, вай Даьхе прогрессани тоалургIйолчеи новкъа яьккха гIулакх хилар.

Социалистически общество дегIа ца йоагIаш цхьан моттиге латташ яц. Из хадданза тоа а лу, дегIа а йоагIа. Къаьна мел дар денна дIа а доал, къона мел дар хьа а хул цунна чухь. Цунна чухь моастагIал доаца вIашдухьаленаш цаIаш дIайоал, вожаш хьахул, цу тайпара увттача цу вIашдухьалений ларда тIа дIахьалхашка ювлаш дегIайоагIа вай общество. Советски пачхахьалкхено цу гIулакха тIехь Iалаьмате чIоагIа къахьег. Масала, хIама хьадеча низаштеи оттадаь хиннача производственни гIулакхаштеи юкъера вIашдухьаленаш гуча а йоахаш, партеи Советски пачхахьалкхенои дика чакхдоах производственни гIулакхаш, хIама хьаду низаш дегIадахкарга хьежжа боагIаш болча новкъа уж лестадеш дола балхаш. Царех дика тешавеш дувц промышленностан строительствонеи ду доал а МТС-аш а эргайоахаш, колхозашка техника йохкаш, планаш увттаяра гIулакх тоадеш, юртбоахама продуктай обязательни поставкаш дIа а яьха, уж продукташ ийъеш йола система оттаеш, уж продукташ ийъеш дола маьхаш хувцаш, и. кх. д. деш а даьча гIулакхаша.

Цу тайпара, ший берригача практически балха лард Коммунистически партен политика йола Советски социалистически пачхахьалкхо хIама хьаду низаши производственни гIулакхаши дегIадоаладеча, коммунизм хьалъеча массаз а вертера лоархIам болаш хьайоагIа.

2. ФУ ЯХИЛГА ДА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПАЧХАХЬАЛКХЕ ДIАЯЛАРА ПРОЦЕСС

ССКП XXI-ча съезде новкъоста Н. С. Хрущевс яьча доклада тIеи съезда резолюце тIеи коммунизманга довлача ханарча пачхахьалкхен лоаттамахи цунна доал царахи яь теоретически выводаш коммунизм хьалъяра программа я. Маркси Энгельсеи яздаьча «Коммунистически партен манифест», «Готски программа критика» яхача чIоагIа довзаш долча йоазоша а Ленина яздаьча «Пачхахьалкхеи революции» яхача гениальни йоазоно а, хIаьта иштта Ленина яздаьча кхыдолча йоазоша а доладаь гIулакх нийса дIахьоши из дIахо дегIадоаладеши дола хIама да уж выводаш. Уж выводаш — коммунизма теорени практиканеи юкъе доагIа доккха дакъа да.

Социалистически пачхахьалкхенах а цун исторически перспективах а долча дешага хьожаш, вай бакъду социалистически пачхахьалкхе дегIаяра процесс шин даькъах латта процесс хилар. Социалистически пачхахьалкхе дегIа а йоагIаргья, цо ший декхараш толамца чакх а доахаргда, из низ болаш хуле. Ше дегIаярца цхьана ше дIаяргйола хьали торонаши хьа а хулийт социалистически пачхахьалкхено.

ХьалхагIа социалистически пачхахьалкхе дIаяргхилара дош доаш харгда вай. К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина дуккхаза а белгалдаьхад, социалистически пачхахьалкхен низо дIа а ца йоаккхаш, йоха а ца еш, ше дIаяргхилар. ХIаьта буржуазни пачхахьалкхе ше дIа а ца йоалаш, котийоалача пролетарски революцес дIайоаккхаш, йохаеш, хIалакь еш я. Общественни дерригa гIулакхаш чу а лоацаш, Iалаьмате чIоагIа классови къовсам этте чакхдоал буржуазни пачхахьалкхе дIайоаккхилга. «Буржуазни пачхахьалкхе пролетарски пачхахьалкхенца хувцилга низаца еча революценца мара де йиш йолаш дац. Пролетарски пачхахьалкхе дIайоаккхилга, вешта аьлча моллагIа а кхыйола пачхахьалкхе дIайоаккхилга из «ше дIаялара» наькъаца мара хила йиш йолаш дац».—яхаш яздаьд В. И. Ленина (Соч., т. 25, 373 оагIув).)

Социалистически пачхахьалкхе дIаялар—из йIаьха процесс я, керда общественни вахар хьахилара, из дегIадара, цо къаьна мел дар эшадара, вахара керда формаш хьахилара процесс я из. **Социалистически пачхахьалкхе дIаялар латт коммунизм хьалъеча хана пачхахьалкхенна общественни доал дара декхарий политически лоархIам боалаш-боалаш дIа а баьнна, юкъарло йоаццаш халкъо ше обществон дерригача гIулакхашта доалдергхиларах.** Ше халкъа хиларах тарра, дIайоалача хана социалистически пачхахьалкхе халкъа хьаштанта духьал гIерташ хургьяц, коммунизм йизза котъяьлча ца а эшащ дIаяргья из. Ше сов йоландаь, ший гIулакх даьнна дIайоал пачхахьалкхе яхаш яздаьд Ф. Энгельса. Из хургда «ХIаране шийна могар — ховр цергда, хIаранега цунна эшар дIакхоачаргда» яха боккъо общество эттача.

Цхьабакъда, социалистически пачхахьалкхе йизза дIаялара дешага хьажа веза из исторически хьаьдда эттача хьалаца айхха дувза а дувзаш. Пачхахьалкхе дIаяргья, нагахьа санна вай мехка а кхыча социалистически мехкашта а бола империалистий тIема кхерам бизза дIабоале. Пачхахьалкхе хургья коммунизм эттача а, нагахьа санна империалистически лагерь юсе, империалистически пачхахьалкхенаш юсе, хIаьта цунца бувзабенна котъяьннача коммунизма мехкашта империалистий тIема кхерам хуле.

ХIаьта, коммунизм шерра хьалъеча хана пачхахьалкхе дIаялара гIулакх мишта дIагIоргда? Марксизмо-ленинизмо хьех социализм йолча хана пачхахьалкхено деча доалан коммунизмо ше-шийна доал даран юкъе йоккха юкъ яллац яхаш. ХIанз вай социалистически пачхахьалкхен чухь да производство вIаштIехьаяьккхар, боахама а культурана а хьалхе лелаяр, къахьегамхошта хьаштдолча тайпара къахьегама боарам оттабечеи рузкъа дIадохийтачеи контроль лелаяр, масса а оагIорахьа къахьегамхой кхетабар, цунца къахьегама керда дисциплина, къахьегамцеи общественни рузкъанцеи коммунистически гIулакх долаш хилар а дола кертера декхараш. Уж хIама хьадара а творчески а декхараш да. Коммунизм эттача обществос ше-шийна доал деча хана а уж санна дола декхараш хургда аьнна лархIа мегарца, цхьабакъда цар гIулакх а уж кхоачашдара хьисап а хIанз дараш санна доацаш кхыча тайпара-м хургда.

ХIанз бокъонца оалалургдац коммунизм эттача цо шийна доал деш йола органаш мишта хургья. ХIанз къаьгга довзаш да Iалаьмате йоаккхача, хадданза болх беш йолча производствона, Iилма а техника а дегIайоалаяра, обществон членашта хьехам балара, обществон членашта материальнии духовнии рузкъаш дIа-юха нийсдара доал дара декхар тIадужача, коммунизм эттача хургйолча органий общественни лоархIам хургхилар.

«Коммунизм эттача пачхахьалкхе дIаяргья ях вай, — аьлар новкъоста Н. С. Хрущевс комсомола XIII-ча съезде.—МалагIа органаш юсаргья цу хана? Общественни органаш юсаргья! Комсомол, профсоюзаш, е кхыяраш аьнна царех цIи йоаккхе а, уж общественни органаш хургья, царга гIолла ший гIулакхаш вIаштIехьа а доахаргда обществос. Царна тIабода никъ хIанзехьа а лаха беза вай, уж тайпа гIулакхаш доахкаргдолаш нах Iомабе беза вай. «Пачхахьалкхен лоаттамах а коммунизманга довлача хана дергдолча

БIаьстан готашта дика кийчо е

БIаьстанга дика кийчлуш ба

БIаьсти ялат дIадера а кхыдола юрта боахама балхаш дара а боккха лоархIам болаш да ший ханнахьа юрта боахама инвентара ремонт яр, лаьтта кийчдар, удобренешца тоадар.

Шаьлан района совхозашка ялаташ дIаде дезача 9331 гектарах кийчдаь даьнна 7 эзар гаргга лаьтта да. Дика вIашагIделла да укхаза парникови боахам кийчбелга а. Кийчъяь яьннай 3975 рама, царех 350 рама хьалха кхачача капустий, 140 рама помидорий я. Районе цIахьош ба сомий бешамаш йогIара болх. ХIанззе а «Шалински» совхозе 30 гектар сомий бешамаш дIаегIай.

Района совхозашка дIадувргдолча ялатий фу кийчдаьд: хьажкIаш 2847 центнер, кен 548 центнер, коартолаш 695 центнер, иштта кхыйола культураш.

Боккха теркам тIабахийта леладу юртбоахама машинашта ремонт елга. Къаьстта дика лел из болх «Шалински» совхозе. Ремонт е езача 69 тракторах 64 ремонт яь яьннай.

Районе дIадувча ялатех дукхагIа яраш хьажкIаш хургья. Совхозашка вIашагIъеллай хьажкIаш лелаю 149 звено, царех 23 звено кагирхой я, 6 звено дешархой я. ХьажкIаш дIаювш йола шоай участок дика кийчъеш я «Джалка» яхача совхозера нов. Зармаева звено. Звеноца 10 саг мара воаццашехьа цар 20 гектар йолча участке 150 тоннал совгIа кхо диллад. Кхашка кхо хьолга дика леладу «Шалински» совхоза 5-ча отделене а иштта кхычахьа а.

Юртбоахама балхаш дика вIашагIцехка чакхдахар кадрай балха говзалта хьежжа хургдолга кхета а деш района совхозашка агрокурсашка а семинараш еш а кийчваьв тракторнии полеводчески бригадай 19 бригадир, сомий бешамий 8 бригадир, хьажкIаш лелае 140 саг, трактористаш 107 саг, тракторни бригадай учетчикаш 13 саг, агрономаш 11 саг.

Кхашка арабовла мегаргболаш денош ма эттингехьа а балхаш дIадоладе кийча ба Шаьла районера совхозий болхлой.

А. ИСАЕВ.

Комплексни механизацен звенош

Ровенски область. Острожски района ерригача колхозашка хьажкIаши шекар доаккха свеклаши комплексни механизацеца лелаергйола звенош вIашагIтехай. Кирова цIерах йолча юртбоахама артеле дIадахача шерехьа а болх беш хилар иштта йола звено. Цун хьокхамца керда метод толашагIа хилар бIаргадайр колхозникашта. Мошача доакъара лаьрхIа 550 центнери ялата лаьрхIа 40 центнери хьажкIаш яьхар цо цхьан гектара тIара. Доакъара цхьан центнерага дIабода мах кхыча бригадашка бахачул 5-зза кIезигагIа хилар цу звено.

ХIанз колхозе комплексни механизацен ши звено я. 300 гектар лаьтта дIаденнад царга. Цу лаьттан хIара гектара тIара 1000 центнер мошача доакъарийна лаьрхIа хьажкIаш яха чIоагIо яьй цар.

Къахьегам кIезигагIа дIа а гIоргболаш, хьажкIаш дукхагIа хьувкъийта йиш хургйола торонаш лех колхозникаша. Механизатораша яьй дIадийнача фийгашта минеральни удобрени йилла атта а дика вIаштIехьа а хургдола приспособлени: «КРС-8,1» яхача культиватора тIара растениепитатель «СКГК-6В» яхача сеялка тIа оттаяьй.

Сурта тIа: тракторист П. Ф. Фурманеци (аьрдехьара) бригадир А. А. Фабрицкийи сеялка тIа растениепитатель оттаеш боахк.

А. Платонова сурт. ТАСС фотохроника.

Назрановски совхозе во кийчлу бIаьстанга

Боккха лоархIам болаш гIулакх да дикача агротехнически гIулакхашца бIаьсти дувш дола ялаташ ханнахьа дIадувлга. Из дика кхетаду Назрановски совхозерча къахьегамхоша. Ханнахьа а, дикача фунца а, дика тоадаьча лаьттан тIа ялаташ дIадерга хьежжа мара хьувкъаргдац уж.

Цудухьа ерригача тракторашцеи юртбоахама инвентараи плапах оттаяьча ханал хьалха ремонт яь баьлар Эккаж-къонгий юртарча нов. Оздоев Аюп керте латтача № 5 йолча тракторни бригадера механизатораш.

Мишта вIаштIехьа даьлар цар шоаш тIайийца декхараш ханал хьалха кхоачашде?

Укх Iай тракторехи кхыйолча юртбоахама машинехи хьалийза яр совхоза центральни усадьбера мастерской. Ремонт е езаш йола юртбоахама машинаш дIачуйоахилга дацар. ТIаккха бригадира нов. Оздоевна дагадехар арахьа уж тоаелга. Массехк дийнахьа юртбоахама машинаш дикеи тIехдикеи тоаяь баьлар 5-ча бригадера механизатораш, хIаьта цу ханна коммунистически къахьегама цIи яккха а лаьрхIар цар.

Кхашка кхо дIакхухьаш а кхыдола тайп-тайпара балхаш деш а ба хIанз механизатораш.

— Нагахь санна тахан готаш арайоале а кийча да тхо,— йоах цар.

Иштта дика бIаьсти дувш дола ялаташ дIаде кийчъеннай Пхьилекъонгий юртара нов. Котиев Салман керте латта № 2 йола тракторни бригада а. 16 трактор я бригадс, царех 10 ДТ-54 яхараш я. Уж-трактораши ерригa юртбоахама машинаши бIаьстан балхашта кийчъяьй. ХIанз бригадера дикагIа бола механизатораш Осканов Ювсап, Плиев ИсмаIал, Барахоев Махьмад, иштта кхыбараш шоашта хьалхашка латта декхараш дика кхета а деш къахьегаш ба.

Укх лакхе йийцача дикагIа йолча бригадаштеи совхозерча эсалагIа йолча бригадаштеи юкъе йоккха юкъ йоалл. Ши бутт гаргга ха я юртбоахама машинашта ремонт а яь, цхьайолча бригадашкара механизатораш цIа баха.

Ишта баь бац болх Сурхо тIарча № 9 йолча бригадан цхьаболча механизатораша. ХIанз а тIехьа цу бригадера ДТ-54 яха шиъ трактори кхы дукха а юртбоахама инвентари латт совхоза мастерске тоа ца еш.

— Трактораш-м укх гарггача хана тоаяь яргьяр, цхьабакъда, хIанз санна мара Сурхо тIара механизатораш хьа ца боагIе нохараши кхыйола юртбоахама инвентари-м ханахьа укх коара ара яргьяц,— йоах мастерскен заведующес Торшхоев Ахьмада.

Ерригача отделенен балха кхерам тIатоссаш гIулакх да планах 10-ча феврале тIайийца декхараш кхоачашдеш тоаяь яла еза тракторашi юртбоахама инвентари хIанз а тоаяь ца ялар. Цу гIулакха уйла тIаяхийта а практически новкъостал де а деза совхоза а отделенен а кулгалхоша. Дукха ба 9-ча тракторни бригаде дика къахьегаш механизатораш. Царех лархIа безаш ба бригадера механизатораш бейдда цIа а баха, цар юхейита трактораш тоаеш боахка кагийнах Муцольгов Ювсапи Эсмурзиев Мухьмади.

Ерригача совхозе во латт кхашка удобренеш дIакхахьара болх. Укх кварталах 4 000 тонн кхо кхашка дIадахьа дезаш бар совхозера механизатораш, 10-ча марта кхаччалца 2 173 тонн мара дихьадац. Болхлой бехк бац из. Эггара хьалха цу бехка кIал отта безараш ба совхоза кулгалхой. ХIана аьлча хIанз а тIехьа хIара отделенега, бригадашка дIакхачанза я укх кварталах кхашка удобренеш дIакхахьара план.

Шоашта хеттача тайпара кхашка кхо дIакхихьад масса йолча отделенешкарча механизатораша. Из план дIа хIана кхачийтаяц оаш отделенешка, аьнна шийга хьаьттача, совхоза керттерча агронома нов. Воробьевс аьлар, плановик цамогаш а хинна дисар тхо, аьнна. Укх шерара ялаташ дикагIа хьувкъийтарна боккха лоархIам бола гIулакх дохадалла доккха бахьан дац из.

Цу бакъдолчо хьагойт кхашка удобренеш дIакхахьарна совхоз тIехьайисалга.

Кхоачам хилал дий-теш совхозе бIаьсти дIадувча ялатий фу?

Планах 420 центнер гидуаргаш дIае езаш ба совхозера механизатораш. Кхоачам хилал гидуаргий фу кийчдаьд цар гурахье а. Цхьабакъда, кхыча ялатий фу гаьнна тоъац. Планах дIае лаьрхIараш 2 008 центнер хьажкIаш я, хIаьта хIанз совхозе яц ерригаш а 900 совгIа центнер мара. Иштта кхоачам боацаш да берца, кена фу а, баьций ги а.

ЧIоагIа уйла тIаяхийта езаш, кхераме да совхозе укх бIаьсти дIаювргйола коартолаш Iалашъяра гIулакх. ДIае езараш 200 гектар я. ХIанз совхозага цхьаккха коартола бурилг а бац. ХIанзчул тIехьагIа дIаюв коартолаш кьатIаяхьаргйолаш хоадам боллаш лаьрхIа моттиг а яц. Нагахьа санна тхона лакхехьара бокъо лойя, Воронежски областе коартолаш эца гIортда тхо, йоах совхоза кулгалхоша. МоллагIчо а тамаш ергья укх бIаьсти дIаювргйола коартолаш лаха хIанзчул тIехьгIа совхоз араяла езаш я, аьлча.

Лакхе дийццача тайпара эсала латт совхозе ялатий фуна кийчо яра гIулакх. Цул а эсалагIа да уж ялаташ дIадувргдола лаьтташ кийчделга. 9 эзар гектарал совгIа лаьтта да укх бIаьсти аьха а аьха кийчде дезар. ХIанз кийча дар 2 эзар гектар совгIа мара дац.

Масса дийнахьа чакхдаргда совхозе бIаьсти ялаташ дIадувлга? Из гуш дац совхоза цхьанна а плана тIа.

Нагахьа санна совхоза а отделеней а кулгалхоша готаш араялалехьа укх дисача массехк дийнахьа уж кхоачамбоацараш балха юкъера дIадоахе, укх тIехьарча хана санна шишегIа болх ца лелийте вIаштIехьадаргда ялаташ ханнахьа дIаде а уж дика хьувкъийта а.

М. АХРИЕВ.

БIаьстанарча балхашка кийчлуш ба

Доккхий декхараш да укх шера «Октябра 40 шу» яхача совхоза ТIой-юртарча отделенен болхлошта хьалхашка латтараш. Цу отделенен къахьегамхой укх шера 1 730 гектар хьажкIаши, 200 гектар кени, 500 гектар гидуаргаши, 300 гектар баьцаши, иштта кхыйола культураши дIае езаш ба.

Цул совгIа укх шера отделене дIаювргья дукха баьца даарий а оахчевой а культураш, хIаьта 5 гектар комсаши 50 гектар сомий бешамаши дIайогIа а лаьрхIад цар. Уж декхараш кхоачашде дика торо я отделенен.

Ховш ма дий, фийг бола ялат дукхагIа даккхарна эггара лоархIамегIа яраш хьажкIаш йолга. Цудухьа къаьстта лоархIам бу ТIой-юртарча къахьегамхоша хIанззехьа а бIаьстан балхашка кийчо ярна.

Отделене вIашагIъеккай хьажкIаш лелаяра 32 звено, царех ялх механизированни а йолаш. Звеноша лакхара социалистически декхараш тIайийцад: хIара гектара тIара 45 центнерал кIезигагIа йоацаш хьажкIаш яха лаьрхIад цар. ХIаьта цхьайолча звеноша 50 центнер яккха дош а деннад. Уж декхараш дукха а лакхагIа да заданеех долчарел.

БIаьстанарча балхашка дика кийчлуш я Дзауров Мухарбик керте латта звено. 40 гектар я цу звенос доал де хьайийца. ХIанз Мухарбика а цун звеноцарча членаша а боккха болх бу цу лаьтта кхо а кхы йола удобренеш а екхаш. Кхашка хIанз а хотта ба, хIаьта а дийнахь 7-8-зза удобренеш нийце кхашка болх уж.

Дукха ха яц из звено удобренеш екха йолаенна, бакъда 70 тоннал тIех моттигера удобрени дIайихьа а баьннаб уж.

ЧIоагIа сатувсаш ба бIаьсти яларга Арчаков Дауди цун новкъост Евкуров Iаддарахьмани. Механизированни звено я цар яр. Царна тIачIоагIъяьй 170 гектар, царех оаь гектар хьажкIаши 70 гектар гидуаргаши а йолаш. Цар звенос декхар тIайийцад хIара гектара тIара 55 центнерал чухьнахьа йоацаш хьажкIаши 12 центнерал чухьнахьа йоацаш гидуаргаши яха, аьнна. Дика кийчъю цар шоай участок ялат дIаде. Кхо дуллаш ба уж хIанз шоашта тIачIоагIдаьча лаьттан тIа.

Ханнахьа ялат дIадийнa бовла а бIаьстанара балхаш дика чакхдаха а йизза торонаш йолаш ба ТIой-юртарча отделенен къахьегамхой.

Дика кийчъяьй отделене трактораши, кхыйола юртбоахама механизмаши, тIехьатувсаш йола инвентари. Дика къахьийгар из кийчо еча отделенен механизатораша, тракторни бригадан бригадира Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутат волча нов. И. Олиговси, С. Кодзоевси, А. Аушевси, М. Баркинхоевси, Х. Гадаборшевси, иштта кхыбарашеи.

Цар массане а доккхий толамаш даьхад дIаяхача гурахьа дика хьийкъа ялат чуэцача, хIаьта хIанз юртбоахама машинаш бIаьстанарча балхашта кийчъеча хана а хьахьекхар цар халоно шоаш юхатохарг болаш ца хилар. Теша дог доагIа цар шоай декхараш толамца кхоачашдергхиларах.

М. ДАСКИЕВ.

Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла дукха бераш даьча ноаношта „Матерински слава" яха орденаши „Медаль материнства" яха медалаши яларах

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерах 1944 шера 18 августа арадаьннача СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указа тIа яххача тайпара совгIат ле:

II-гIа степен йола «Материнская слава» яха орден бархI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Цуцаева РабиIата — цIен нанна, Ленински район.

III-гIа степен йола «Материнская слава» яха орден ворхI бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Ибрагимова Зайнап Гамидовна — цIен нанна, Ленински район.

I-гIа степен йола «Медаль материнства» яха медаль ялх бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Арустамян Серануш Григорьевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Данилова Таисия Ивановна — Химзавода болхлочунна, пос. Чернореченье.

Дзаурова Лизайна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Дурднева Мидина — цIен нанна, Ленински район.

Исакина Евгения Политовна — цIен нанна, Ленински район.

Макртчан Рануш Андреевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Туровская Клавдия Ивановна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

II-гIа степен йола «Медаль материнства» яха медаль пхи бер а даь уж хьалкхедаьча ноаношта:

Башлаева Вера Александровна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Глушкова Мария Дмитриевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Джамалдаева Зулайна — цIен нанна, Сталински район.

Закриева Маликана — цIен нанна, Сталински район.

Курдогло Иоана Федоровна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Мовсесян Тамара Агамировна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Санжаровская Мария Владимировна — цIен нанна, Сталински район.

Уссаева Пирдоз Имамаевна — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Устарханова Самарта — цIен нанна, Орджоникидзевски район.

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель **А. ТЕПСАЕВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **М. КОМАРОВ.**

КОНСУЛЬТАЦИ

Балхаш тIара нах дIабоахаш хилча профсоюзаца барта хилара бокъонаш кхоачашъяра порядок

1958 шера 15 июле СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указо чIоагIъяьча «профессиональни союза фабрични, заводской, моттигерча комитета бокъонии хьакъехьа йолча Положене 10 статьяга хьежжа, болхлойи гIулакхера нахи предприятера, учрежденера, организацера шии лоамах дIабаха йиш яц администрацен, фабрични, заводской, моттигерча профсоюзни комитеташца барта йоацаш.

МалагIча тайпара дIачакхъякха еза балхаш тIара нах дIабахарца барта хилара бокъо?

Нагахьа санна моллагIча бахьанах болхло балха тIара дIаваккха веза аьнна шийна хийтача, администрацес заявлени а язъяь заводской, фабрични, моттигерча профсоюза комитетага дIачудала деза из дош.

Заявлене тIа белгалде деза малагIча бахьанийца, къахьегама хьакъехьарча закона малагIча пунктага, статьяга хьежжа болхло дIаваккх. Профсоюзни комитет декхарийла я цу заявленега цхьана хьажа а хьежа, йоагIаш йола решени е. ТIаккха, комитет раьза хиларах шийга жоп кхоаче болхло дIаваккха аьнна приказ тох администрацес. Ерригача комитето ца къоастадича цхьа председатель раьза хиннавар яхаш решени законах а лархIац, хIаьта балха тIара болхло дIаваккхарна кхоачамболаш а дац.

Сезонах е ханна къахьегама договорах балха тIа хьайийца болхло дIавоаккхаш хилча заводской, фабрични, моттигерча профсоюза комитетагара пурам дезац.

Фу де деза администрацес, нагахьа санна фабрични, заводской, моттигерча профсоюза комитето, балха тIара болхло дIаваккхара раьза йоацаш даь отказ ше харцахьа лоархIе?

Из тайпа гIулакх нийсделча лакхехьа латтача профсоюзни комитета тIаяха тарлу администрацi, моттигерча профсоюзни комитето яьча решенега юха ца хьежача ярг ца хиларах дехар деш. Цу деша хьакъехьа лакхехьарча профсоюзни комитето енна указани хоадам беш яц, хIаьта болхло дIаваккхарна кхоачам беш а яц. хIана аьлча законо дIадехар лакхехьа латтача профсоюзни органгара пурам дац, заводской, фабрични, моттигерча профсоюзни комитетагара пурам да. Долче Ф. З. М. К. раьза ца хилча, администрацес шийгага болхло балха тIара дIаваккхар нийса дац.

Белгалде дезаш да, цхьаболча предприятей, учреждений, организацей кулгалхоша профсоюза комитетий сий ца деш а уж ца лоархIаш а хилар. Масала, 1959 шера 27 январе Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза директора нов. Иноземцевс кулг а яздаь техача приказах, профсоюзни комитетагара дIаваккха пурам а ца дехаш, балхах лоархIавац аьнна бахьан а даькха дIаваьккхав ветфельдшер вола Акбулатов, цу бахьанах 11 феврале дIаваьккхав полеводчески бригадан бригадир хинна Сайтаев Идрис, хIаьта штаташ кIезигъялар бахьан долаш 12 феврале дIабаьхар десятникаш Дрезови Зукарниеви.

1958 шера сентябрь бетта денз 1959 шера февраль беттага кхаччалца йолча хана «Месткомий бокъонех йолча положене» 10-гIча статьяс дIадехараш техха а деш, 50 саг гаргга нах дIабаьхаб балхаш тIара.

Цу тайпара латт из гIулакх Предгорни цулха-шурий совхозе а, № 1 йолча автотранспортни конторе а, Совнархоза автотранспортни конторе а, «Сельэлектростроя» подсобни предприятей конторе а, фабрика-кухне а, Грознефтезаводская СМУ-3 а, Грознерча кхыча предприятешкеи организацешкеи.

ХIара кулгалхочун, берригача советски наьха декхар да къахьегама хьакъехьара советски законаш нийса кхоачашделга.

С. ЛЕВЧЕНКО.

ЦIадахьа обедаш кийчду кухнеш

МОСКВА. «ДIахо йодача хана а общественни питани шеръярей тоаярей хьакъехьа» ССКП Центральни Комитетой СССР Министрий Советой баьча соцам тIа белгалду, общественни питанес общество материальнии къахьегамей кхоачамаш кходаь ца Iеш, дезала цIен че эргайоаккхаш хилар, цIагIарча боахама халонех кхалсаг мукъайоаккхаш хилар. Цу гIулакха боккха лоархIам болаш я цIакхахьа обедаш ийде йиш йола цIеной кухнеш. Столицен Пролетарски районерча столовей тресто ужжамо кхо кухни йиллай, царех цаI Чкалова улицагIарча № 58 йолча цIагIа я. Дукха ба цигара даим кхача ийбеш нах. ЧIоагIа дика могабу цар цига кийчбу кхача, из керда вIашагIделла гIулакх Iалаьмате атта хилар белгал а ду. ЦIеной кухне чу хьайийлай полуфабрикаташ, кулинарнии кондитерскии изделеш йохкаш йола тика.

Сурта тIа: цIеной кухне чу хьайийлача тика тIара полуфабрикаташ йохкаш я.

Э. Евзерихина сурт. ТАСС фотохроника.

доалах а цола дош вай мохк дегIабоагIаш хьабенача берригача наькъо тахан оттадеш да. ССКП эггара боккхагIа бола лоархIам латт цо цу деша Iилманца мадоаггIара бокъонца дола жопаш даларахи социалистически пачхаьалкхенах бола марксизма-ленинизма хьехам цо дIахо дегIабоалабарахи.

«...ХIанз социалистически пачхаьалкхен гIулакх дегIадоаладеча керттера дар да мамогга демократи дегIайоалаяр, боахама а культуран а тIирс хьалбеча хьалхле лелаяраи общественни гIулакхашта доал дараи юкъе дакъа лаца берригa гражданаш юкъеозар», — йоах ССКП XXI-ча съезда резолюце тIа.

Советски строян политически лард а вай мехкара долла хIама чулоацаш йола къахьегамхой организаци а Советаш я. Мехкарча кхийнача берригача наха 134 миллион болча харжархоша оттаеш я уж. Советашка хорж цхьа миллиони бархI бIаь эзари совгIа бола депутаташ. Советий хадданза йолча комиссешта юкъе дакъа лоацаш 2,5 миллион совгIа саг ва. Цу тайпара, къахьегамхой депутаташа Iалашду дерригача халкъо пачхаьалкхенна доал деча дакъа лоацилга. Социализмангара коммунизманга довлача хана, коммунизм хьалъяра планаш кхоачашъе лоаттабеча къовсаме тIехьа тIайоагIача хана а керттера лоархIам болаш хургья Советаш. Из яхилга да Советий лоархIам кIезиг а ца луш, лакхлургба яхилга. ДIахо а къахьегамхой денали цар беш бола болхи лакхбелга, кхы а дукхагIа болхлойи ахархойи цхьоагIо, вай мехкарча халкъий доттагIал чIоагIде деза цар. Цунца коммунистически обществос ше-шийна доал де эша хьал оттадергда.

Пачхаьалкхе дIаялара процесс — пачхаьалкхен органаша цхьадола декхараш общественни организацешка дIадалара процесс я. Цул совгIа уж декхараш общественни организацешка луш-луш дIалургда, дикачун а вочун а лоархIам а беш. Масала, бахача наха ду культурни гIулакх общественни организацешка, унахцIено лораяра дешаш городашка профсоюзашкеи, хIаьта юрташка моттигерча Советашкеи дIадала эша хаьдда дола хьалаш хIанзехьа а долаш ца. Общественни организацес хIанзехьа а хьалхле лелаю физкультурни гIулакха. Долхаш-долхаш общественни организацешта карадолхаш латт общественни порядок Iалашъяра дешаш а социалистически юкъарча вахара бокъонаш а.

Луш-луш пачхаьалкхен декхараш общественни организацешка дIадаларо профсоюзий, комсомола, кооперативни а кхыйолча дукха нах юкъе болхача спортивни а, Iилма-технически, просветительни обществай, творчески союзий, и. кх. я. а лоархIам лакхлургба. Шоай мугIарашка миллионаш бола советски нах вIашагIа а тохаш, социалистически строян доккха демократически гIулакх дика бIарга а дойташ, цар хадданза дегIа йоалаергья дукхача наьха инициатива, цар болх бе шоай безам хилар, социалистически юкъарча вахара бокъонаш лелаелорае нах Iоморгба.

Цу дерриганех укх тайпара вывод е мегаргья: общественни организацеша хIанз дола дукха пачхаьалкхен декхараш кхоачашдаро социалистически обществон политически лард шер а чIоагI а ергья, дIахо а социалистически демократи дегIайоалаелга Iалашдергда, коммунистически обществос ше-шийна доал дергдола хьалаш оттадергда.

3. СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕ ЧIОАГIЪЯР — КОММУНИЗМ КОТЪЯККХА НОВКЪОСТАЛ ДАР ДА

Коммунизм йолча ханарча пачхаьалкхенах дола дош оттадеш, цхьан оагIорахьа коммунизм эттача пачхаьалкхе дIаяргья а яхаш, шоллагIча оагIорахьа — пачхаьалкхе дIахо а чIоагIъянза яргьяц, цун боахама а культурни а гIирс хьалбеча бола лоархIам лакхбанза баргбац ях вай. Миштад из? ВIаши тарлургдий из? яхаш хетт цхьаболча новкъосташа.

Уж вIаши тарлургда. Общественни организацей лоархIам лакхлуш хиларо пачхаьалкхен а боахама органий а лоархIам, къахьегамхой депутатий лоархIам, ерригача Советски пачхаьалкхен лоархIам лохбергбац. Пачхаьалкхе дIаяла йиш яц мамогга цун лоархIам чIоагIбарцеи лакхбарцеи мара. Нагахьа санна вай кIезига-цукха яь а, Советски пачхаьалкхе мелйича, вай воай чIоагIало а толамца коммунизм хьалъяра йола политически лард а йохаергьяр.

В. И. Ленина яьхад социалистически пачхаьалкхе чIоагIъе еза «пачхаьалкхен Iаьдала цу форманна, кердача тайпара йолча пачхаьалкхенна тIалатта исторически декхараш кхоачашдеш (кхы а шеррагIа, масса оагIорахьа, планах мадоаггIара кхоачашдеш)». Соч., т. 27, 128 оагIув).

Советски пачхаьалкхено тIехьа тIайоагIача хана а кхы а чIоагIагIа кхоачашдергда ший боахам вIаштIехьа баккхарах а культуран кхетама хьакъехьа а дола декхараш. ДIахо а цун кертера декхар хургда къахьегама а рузкъа дIадахийтара а боарамга цIенхашта хьожилга, социалистически доалахье а социалистически бокъон порядок а чIоагIъелга.

Социалистически Даьхе лораярах долча Советски пачхаьалкхен декхара къаьстта лоархIам ба. Вай хьалхехьа а аьннача тайпара из декхар дIадартда империалистий оагIонгахьара тIом хиларах вай мехка а вайца цхьоагIо йолча социалистически мехкашта а бола кхерам дIабаьлча.

Из кхетаде деза хIана дунен социалистически лагерь хьахинна йолаш, духхьал вай Социалистически Даьхе лораяь ца Iеш, вайца цхьоагIо йола социалистически мехкаш а лораде дезаш хиларца, кхерамах лоралулга социализман лагера халкъаша а цун мехкий армеша а цхьана дIахьош хиларца. Иштта кхерамах лоравалар — социалистически мехкий берригача къахьегамхой сийлахь-доккха интернациональни декхар да. Из декхар кхоачашдар дерригача дунен тIарча къахьегамхой хьалташта, социализман а коммунизман а хьалташта дезаш да. Советски пачхаьалкхен тIема декхара хIанз къаьстта бола лоархIам цунца латт.

Советски халкъаца а кхыча социалистически мехкашкарча халкъаща а империалисташа моастатIал тIехь, агрессивни политика лелаеш хилар дицдалийта йиш яц. Цу политикан цIи а провокационни къовсам баккха гIерташ я. «Низа позице тIара» йоагIаш, «дукха юхадекха», «тIом хилара гаргга» яхаш я из политика.

Социалистически Даьхе лораеш Советски пачхаьалкхено бу болх боккха а дукхача тайпара а ба. Коммунистически партеси Советски пачхаьалкхенои хIара ценна, ларах мабоагIара, хьаьда къовсам лоаттабу машар чIоагIбара, тайп-тайпара общественно-политически строй йолча пачхаьалкхенашца машаре яхара, вай халкъо хIама хьадеш хьегача къина а коммунизм хьалъяра а эшаш дола арахьара хьал кхы а дикагIа хилийтара тIехьа.

Социалистически Даьхе толамца лораеш бола материальни низ ба вай мехка экономически низаца чIоагIало а лувцаш, дерригача халкъо цхьа барт болаш хьал а лоаттаеш йола Советски пачхаьалкхен арми. Партес а халкъо а хадданза йоакхо еш хилар бахьан долаш СССР-а ТIема Низаш хIанзарча тIема гIулакх а говзал а дика ховш да. Агрессор меттахьа хIама тохаш эшаве хиланза дарт мел доацар да царга.

Социалистически Даьхе а дерригдунен исторически лоархIам бола вайна карагIдаьннараш а лорадеча Iалаьмате боккха лоархIам болаш я пачхаьалкхе кхерамах лораяра органаш. Эггара хьалха цар берригa низ тIаберзабаь ба империалистически пачхаьалкхенаша вайцига ухийтача агентура духьал. Империалистически разведкай аппарат тIатIа а дукхагIа хулаш хилар бакъ ма дий. Масала, духхьал США центральни разведывательни управлене болх беш 20 эзар саг ва. Империалисташа беш бола разведывательни болх мел боккха ба цика кхетадайташ да духхьал Малхбузен Германе США 40 совгIа разведкан орган хилар а, хIаьта Малхбузерча Германе болх беш капиталистически мехкий 60 совгIа тайп-тайпара йола шпионски организаци хилар а.

Iалаьмате чIоагIа фийла хила деза вай. Мамогга чIоагIъе еза пачхаьалкхен оборона, арми, флот, империалистически агрессораштa меттахьа хIама тоха массазза кийча хургдолаш.

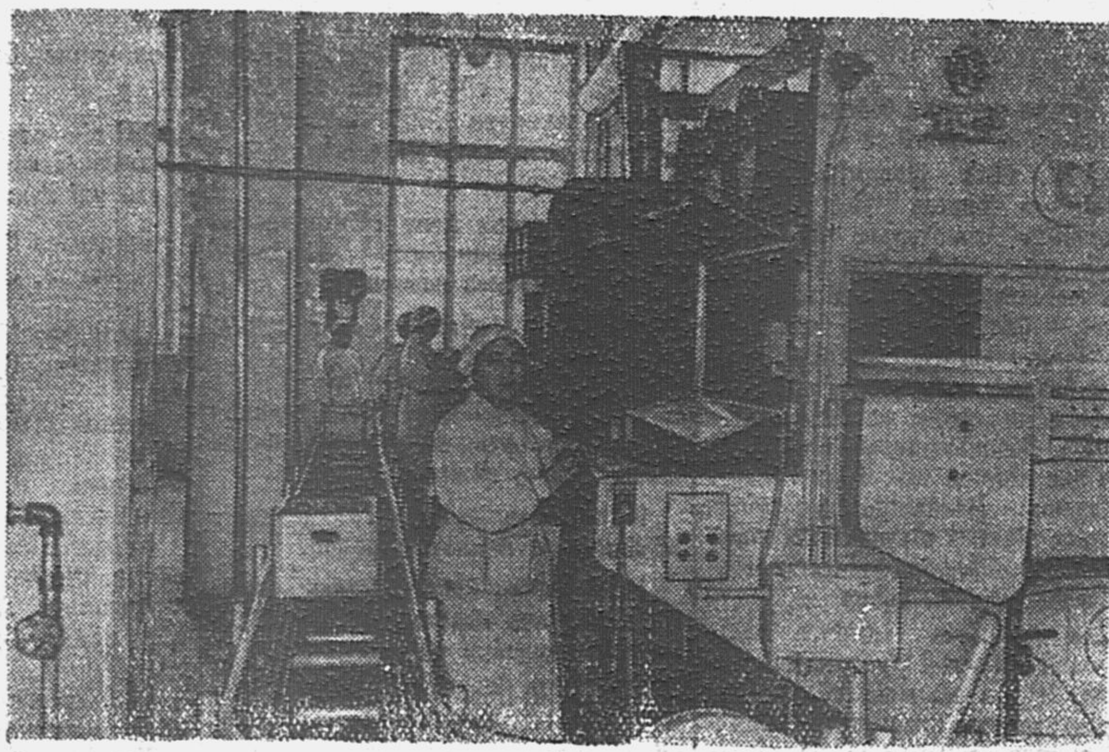
Дунен социалистически системан мехкашта юкъера дохаргдоаца доттагIал, вошал, дика гIулакхаш мамогга дегIадоаладара духьа чIоагIъе еза социалистически пачхаьалкхе. Социалистически мехкашкарча халкъий цхьоагIо, цар кхотадалар, цар дикача дегаца вIаши ду новкъостал адамаш коммунизман новкъа дегIадоагIаргхилара керттера гIулакх да.

Коммунизм котъяланза яргьяц. Цунна тешал ду вай партес хьалхле а лелаеш толамца коммунистически общество хьалъеш боахкача миллионаш болча къахьегамхошта бIаь шерашка цицлургдоацаш карагIдаьннача сийлахь-доккхача гIулакхаша.

В. ЯРОВИКОВ,
подполковник.

(6 марта арадаьннача «Красная звезда» яхача газета тIара).

Доазол дехьара



Монгольски Халкъа Республикан столице — Улан-Баторе Советски Союза новкъосталца хьаьйй мехка эггара хьалхара автоматизаци яь йола шурий завод. Дийнахь-бус 30 эзар литр шурий чакхъяккха низ кхоачаш предприяти я из.

Сурта тІа: шушашка шура чуетта конвейерни лини.

А. Денисовича сурт.

ТАСС фотохроника.

ЖЕНЕВСКИ СОВЕЩАНЕ

ЖЕНЕВА. (ТАСС). 10-ча марта ядерни герза испытанеш соцаяра тІехьа хиннача кхаь паччахьалкхен аргІан йолча женевски совещане дІахо дувцаш хилар хьалххагІе а дувца лаьрхІа хинна документаш. Ядерни герза испытанеш соцаярах долча договора ха ходаяра статьян проект йолайир совещане ювца США-н делегацес.

Малхбузехьарча делегацешта гаргарча гІозарашкара ховш долчча тайпара, договор ха йоацаш хилар кхайкадой а, цу проекта тІа я договора моллагІа доакъашхо, договора декхарех ше мукъа ваьннарг лархІа йиш йолаш йола услови, нагахьа санна договора положени е цун приложени, къаьстта контрольни системан гІулакх довзийташ яр, лелаеш ца хуле. Цудухьа моллагІча хана, шоай безам хилча шоашта тІера ядерни герза испытанеш соцаярах дола декхараш дІадаха договора доакъашхошта бокъо луш йолча цу статьяс, дага деххача хана йоха йиш йола, цхьаккха а хІамана декхарийла беш йоаца деклараци ергьяр договорах.

Журналисташа белгалдоаккхача тайпара, цу тайпарча договорах ядерни герза испытанеш соцаяра ходам хургбацар, из проект йоалаеча Американ ВІашагІкхийттача Штаташта, моллагІча хана уж испытанеш йолае а уж ярна кийчо е а йиш хулийтаргьяр цо.

Иракски Республикан Каирерча посольствон заявлени

КАИР. (ТАСС). Иракски Республикан ОАР-ерча посольствос араьккхача заявлене тІа йоах:

Масуле 5 бригадан командир хинна зуламхо Абдель Вахаб Шавваф республикан правительствона духьал мятеж вІашагІйолла гІийртав. Из чехка цу гІулакха тІара дІа а ваьккха, цун когаметта оттаваьвар полковник Юнис Мухаммед Тахер.

Даьхен хьашташта духьал а ваьна, кхыча мехкарча нахаца барта а ваха, цо республикана духьал тийшаболх вІашагІболлаш хиларах из зуламхо лаца аьнна ценна приказаш дар. Оршот дийнахьа Іурра ший салташеи эпсарашеи вийр зуламхо, мятеж дІаяьккхар, цига доаггІаш дола, маьрша хьал а оттадир.

Халкъои армеси доаггІаш дола новкъостал дир республикана а премьер-министра Абдель Кэрим Касема а.

Кхерам цІа а баьккха, сатем эттаб мехка. Мехка ерригача районашта дизза доал деш я правительство.

Доазол дехьарча цхьан радиостанцес республикан правительствона духьал хабараш дувц, доазол дехьара нах тувлабе гІерташ харц хоамаш ду цо, ше ца ешшехьа а Масулера ше передачаш ю йоах.

АНГЛИЙСКИ ОБЩИНАЙ ПАЛАТЕ

ЛОНДОН. (ТАСС). 9-ча марта английски общинай палате парламента членаша — лейбористаша правительство тІахьийхар культуран даькъе СССР-аца вІаши гІулакхаш лелара соглашени е.

Джалиус Силвермэна белгалдир Англеси СССР-еи культуран даькъе вІаши гІулакхаш леладелга дегІадар шийна ловлга.

Кхыча мехкашцарча гІулакхий министра заместителе Алена аьлар Советски Союзаца гІулакхаш лелацара Британски совета викалаш каста Москве баха безилга, хІаьта, Алена хетачох, цо чехкагІа пайда лургба соглашенес лучул.

К. Зиллиакуса дийхар Берлинера хьал дувца дош низаца ца къоастадеш вІаши къамаьл дарца къоастадергда аьнна английски правительствос дош лулга. Кхыча мехкашцарча гІулакхий Паччахьалкхен министра Ормсби-Гора жоп делар: «Переговораш е лерхІ оаха», аьнна.

Лейбориста Рэнкина правительство тІахьийхар Берлине переговораш елга тІехьа ма даха, аьнна.

Париже франко-английски переговораш чакхъялар

ПАРИЖ. (ТАСС корр.) Шин дийнахьа еш лаьтта франко-английски переговораш чакхъяьлар. Премьер-министр Макмиллани Англен кхыча мехкашцарча гІулакхий министр Селвин Ллойди Парижера дІабахаб. Макмилланеи Францен премьер-министра Дебреси аэродроме къамаьлаш дир. Макмиллана аьлар, французски министрашцеи республикан президентацеи ше официальни переговораш а ца еш, духхьал къамаьлаш даь хиларах, цхьаккха тайпа коммюнике арайоаккхаргьяц.

Цо аьлар, уж къамаьлаш «Іалаьмате пайдане а безаме а хилар». Макмиллана аьлар, ше Париже венав советски хьалхле лелаерашца ший хинна къамаьлаш французски деятелашта дувца.

Дебрес аьлар, Французскии английскии хьалхле лелаераша шоай уйлаш вІаши йовзийтар, машаре даха дагахьа, Американ ВІашагІкхийттача Штаташкарчеи Европерчеи шоай союзникашка а хІаьта иштта Советски Союзага а иштта шоай уйла хилар дІахьокха шоаш гІерташ хилара тІехьа вІаши новкъостал а деш, шоай уйлаш дІахо а йовзийтаргья.

Францен кхыча мехкашцарча гІулакхий министерстве хиннача пресс-конференце министерствон викало аьлар, переговораш хилар баан долаш, Малхбоалени Малхбузени мехкий кхыча мехкашцарча гІулакхий министрий совещани гулъе соцам бир. Из совещани хургйолча хана, моттига, цига дувцаргдолча дешай, совещанена юкъе боагІаргболча наьха хьакъехьа барт бир английскии французскии министраша. Цу хьакъехьа йола предложенеш вІаштІехьа а яьха, советски правительствога ноташ йохьийтаргья хьатІадоатІача кІиранна.

МИД-а викало аьлар, кхыча мехкашцарча гІулакхий министрий совещани ю Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъе паччахьалкхенашта эггара керте латтарий совещани е кийчдала дагахьа.

МИД-а викало дІахо аьлар, английскии французскии паччахьалкхен деятелаща къамаьлаш деш, эггара хьалха Берлинеи Германени дешаш а дувцаш, дунен халкъашта юкъе латта эггара кертера дешаш дийцар. Журналисташа тийннача хаттарашта жоп луш, цо аьлар, уж дешаш доашхаш а да, доашхарг а да малхбузерча мехкий правительсташа. Цо белгалдаьккхар, Центральни Европе Польшан кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Рапацке яххача тайпара йола демилитаризованни зона йиллара английски министраш тІехьа а ца хилар. Цо яхачох, английски министраш дукхагІа раьза ба ше къаьстта йолча районе герзаи тІема низаштеи доазув а дуллаш, цига инспекции контрольи оттаеш хІама де аьнна Идена оттаяь предложенеш хьаллаца.

В. СЫСОЕВА.



Япони. Мехка къулбехьенгахьара Токиона тІайодаш латт укх шера январь бетта Фукуока яхача городе вІашагІъеллача вахара бокъонаш, машар, демократи лораяра тІехьа, бе болх ца хилара духьала йолаеннача къаьхьегамхой «йоккхача похода» колонна. Цунца дакъа лоацащ болча наьха ноакхош тІа гІолла пхорагІ дийтта кІадаш доахк, яздаь лозунгаш а долаш: «ДІаяккха тІема политика, дІадаккха бе болх ца хилар!» «Машаре дахара принцип чІоагІъе!».

Сурта тІа: Иошима яхача кІор боаккхача районе гІолла чакхбоалаш латт нах.

Джапан пресса агентствон сурт.

1959 шера 2500 тонн металлолом лургья

ССКП ЦК-а декабрьски Пленуме ше къамаьл деш Н. С. Хрущевс аьлар: «металлолом гулъе аьнна кхайкарал цича мегаргдацар теш, цунах цхьа дакъа мелиоративни техникага а дохийтаргдолаш? Миллионаш тоннаш гулъе йиш я из. Металлолом гулъеча дукха хІама де йиш хургьяр комсомола. Из лоархІамера паччахьалкхен гІулакх де оарцагІа баха беза кагирхой».

Н. С. Хрущевс даь кхайкарал из комсомольцийи кагирхойи сийдола а доккха а декхар хиларах тарра эггара хьалха хьалъийцараши из наха юкъе дІадоладаьраши ба Шелковской районера комсомольцаш. Из гІулакх шоашта хьа ма хеззинге а, мелиоративни техникага дІадахийта укх шера январь бетта 400 тоннал кІезигагІа йоацаш металлолом гулъе аьнна соцам тІаийцар ВЛКСМ-а Шелковской райкомо.

ССКП Шелковской райкомои райисполкомои комсомольций из инициатива хьал а лаьцар, металлолом гулъе йиш йола моттигаш гуча яха новкъостал а дир. Гулъяь металлолом заготовительни пункташка дІаяхьа новкъостал дир Вторчермета Нохч-ГІалгІай Управленес а.

Металлолом гулъяь дІаяла шера 330 тонн план йолча металлолом гулъе аьнна оттадаьча месячниках 400 тонн гулийр. ХІаьта шу хІанз мара цола мича деннад. Шоаш тІаийца декхар сийленца чакхдаьккхар Шелковской районерчар. Металлолом гулъеча Шелковской районерча комсомольцаштеи пионераштеи халонаш нийсъелар, царех йоккхагІаяр бІаьсти никъ бохар бахьан а долаш. Машина тІа а ена, цу тІа металлолом тІайотта йиш хургйолча моттигашка гулъе йийзар из. Цхьабакъда, цхьанна халоно дог эккхийтанзар комсомольций.

ХІанз из инициатива хьаллаьцай Урус-Мартановски районерча комсомольцаша а. Март бетта 350 тонн металлолом гулъе чІоагІо яьй цар. Шоай дош кхоачашдеш ба уж хІанз. Шеко яц комсомольцаша, кагирхоша, пионераша, дешархоша шоаш тІаийца из декхар кхоачашдергхилара а металлолом гулъе республике хьалха латтарех уж хургхилара а.

Дукха ха йоацаш ВЛКСМ-а Центральни Комитето Советски Союза комсомольцашка, комсомолкашка, кагийча нахага, маьхкарашка, пионерашка, дешархошка, еррига комсомольски организацешка даьча кхайкарал тІа йоах: «комсомольцаша, кагирхоша, пионераша, дешархоша миллионаш тоннаш металлолом гулъяьй»

Уж миллионаш тоннаш металлолом гулъеча доккха дакъа лаьцад вай республикерча комсомольцаша, пионераша, берригача кагирхоша.

1958 шера комсомольцашеи пионерашеи 2673 тонн металлолом гулйир.

Аллха пионерашеи дешархошеи коа тІара — цІагІара гулийр 990 тонн металлолом. Кхалаш тІа дІа а кхувсаш, лар йоацаш йовш хинна металлолом я из. Къаьстта дукхагІа гулийр из цхьан шера 117 тонн гулъяьча Ленински района школаша, 69 тонн гулъяьча Орджоникидзевски районо кхычар а.

ВЛКСМ ЦК-ас даьча кхайкарала тІагІолла Нохч-ГІалгІай мехкарча комсомольски организацес 1959 шера 2500 тонн металлолом гулъергья аьнна декхар шийна тІаийцад.

Металлолом гулъеш Іоаяь йоккха опыт хІара цэнна кхы тІа а тоаеш, лакхъе еза. Металлолом гулъяра гІулакх хІара комсомольца, комсомолкан, хІара зІамигача сага, йоІа, пионера, дешархочун декхар да. Довш мел латта деррига къаьна метал пайда барга дІадохийтилга вІаштІехьа даккха деза.

Новкъа а долаш, когашта кІалъулла металлолом ца гуш, цун теркам боацаш, е из даха ца цезача дІадохийташ бола боахама хьалхле лелаеш хІаман кхом боацаш нах ба вай хІанз а.

Уж лаха гаьна ваха везац. Мехкдаьттеи гази йоаккхача Управленен (директор нов. Булавинцев) хьаштдолча переездага хьажал шоай. ХІара переезд йолча 3—5 тонн хургйола рельсаш коронгья шоана лаьттах йоахкаш.

Хьажал шоай Сельэлектрострой строительно-монтажни конторан (директор нов. Осипов), Чечингстрой треста производственни предприятей конторан (директор нов. Асхабов), Чечингавтотреста АТК-2 (кертера инженер нов. Чеботарев), дукхача кхыйолча предприятей а коашка. Іаьржача металлургена чІоагІа эшача цу бедала йоакхо царна хьалхле лелаераша мишта ю дика кхетадергда оаш.

Мичад шо, цу предприятей комсомольцаш? Металлолом гулъяра гІулакх мадарра леладар а хьаштдолча предприятен хьалхле лелаеча боахама йоакхо яр а дІадеха бокъо ма йий шун.

Дукхача предприятешка пайда ца эцаш бІаьрчча шерашка машинаш, оборудовани цхьайола узлаши агрегаташи мукх а юаш латтилга, уж эшаш долча халкъа боахама кхыча доакъошка дІа ца луш царех эца йиш йола пайда ца эцийташ ядилга ла йиш йолаш дац.

Цхьабакъда конструкци къаьна хилар бахьан долаш е чІоагІа йохарах, уж тоаеш кердаяр хьаэцаш дІабодачул дукхагІа мах гІортболаш оборудованеш а я. Иштта пайда эцаргболца оборудованеш, мукх а юаш, металлолом лаьрхІа дІа а ца луш яда.

Дика пайда ца боалаш дола опорашкеи тайп-тайпарча карташкеи дІадохийта деррига метал кхыча хІаманца хувцилга вІашагІделлад Брянскерча комсомольцаша. Брекинг-завода комсомольцашта гац завода коа улла металл.

Грозненски химзаводе комсомольски рейд металлолома дІадала мегардола 300 тонн металл гуча а даьккха, кхы хІама ца деш сайцар. ХІаьта дукхагІа йола металлолом хІанз а тІехьа завода коа улл.

Уж тайпара моттигаш дукха ювца йиш яр. Уж вай йийцараш а кхоачам болаш я комсомольцашта металлолом мичара лаха еза дІахайта. Иштта из леха а еза комсомольцаша.

А. КОДЗОЕВ,
Вторчермета Нохч-ГІалгІай Управленен кертера инженер.

И. ДОНЕЦ,
Вторчермета Нохч-ГІалгІай Управленен инженер.

Деррига жа Іангара доахаш латт

«Ингушски» совхоза 3-ча отделене Акмурзиев Іаддал-Мажит старши чабанал болх беш вола кхоалагІа шу да. Цун Іулца 672 жий ба. Укх Іай цхьаккха а беннабац царех. Шийниз ца кхобеш къахьег Іаддал-Мажита дикагІа долча тайпара жена гІулакх де гІерташ.

Юрта 6 километр гаьнача моттиге латт Акмурзиевси цун новкъосташеи леладеш дола жа. Цена а екъа а хул жа чудоахка моттиг масса хана. Къаьст-къаьста лела а ду, гІулакх а ду цар дахкачеи дахка гарга гІертачеи цамогаш хинначеи жена. Нагахьа санна гаьнна доажаде жа дІадугаш хилча ужжамо дараш хьа а къоастадийя гІулакх цу царна.

ХІанз дахка доладеннад жа. 69 жий бехкаб, хІаьта цхьадараша шишша Іаьхар а баьб.

Іаддал-Мажита ший новкъосташца дага а ваьнна декхараш тІаийцадар, хІара 100 жийна тІехьа 115 Іаьхар кхебе, деррига жа Іангара даха, иштта схьдараш. Шоай декхараш сийленца кхоачашду жа леладераша.

Ю. ДЗЕЙТОВ.

Республикерча журналистий хьалхара конференци

Укх деношка Нохч-ГІалгІай республикан журналистий Союза члений хьалхара конференци хилар.

Конференцен балхаца дакъа лоацаш яр Дагестанера делегаци а.

«ССКП XXI-ча съезда итогехи республикерча журналистий декхарехи» доклад йир журналистий Оргбюро председателa нов. В. Н. Корниловс.

Партен съезда исторически решенешца дувзаденна республикерча журналисташта хьалхашка латтача кердача декхарех а уж декхараш кхоачашдарна журналисташ дукхагІа производстверча къахьегамхошца бувзам болаш хила безарах а дийцар докладчикеи пренеех къамаьлаш даьрашеи.

Пренеех къамаьлаш дир МагІалбикерча «Ленина байракх» яхача газета редакцен отдела заведующес нов. Е. Премыслера, Нохч-ГІалгІай АССР-а писателий Союза правленен председателa А. Хамидовс, «Грозненский рабочий» яхача газета редакцен отдела заведующес нов. Е. Лубина, «Ленинан некъ» яхача газета редактора нов. Шаиповс, педагогически института доцента нов. Виноградовс, иштта кхыбараша. Журналистий болх тоабарна дика предложенеш а йоалайир цар.

Гаргарча хана шоай мугІараш шерде, дикагІа къахьегамхой бовза, цар вахара гаргатІа хила журналисташ декхарийла хилар белгал а доаккхаш, къамаьл дир конференце ССКП Нохч-ГІалгІай Обкома секретара нов. Фоменкос.

Конференце хиннараша массане а мотаяь тІаийцар докладахи пренеех даьча къамаьлехи лаьца йола резолюци.

Нохч-ГІалгІай республикерча журналистий союза керда правлени а ерригсоюзни журналистий съезде бахийта делегаташ хержар, хІаьта СССР журналистий Союза Устава проект а могайир конференцес.

Заводской самодеятельноста смотр

Грознерча массайолча предприятешка, дешара заведенешка, учрежденешка дІахьош я художественни самодеятельноста смотр.

Укх деношка «Красный молот» яхача завода культуран ЦІагІа 2-ча, 5-ча, 12-ча цехий коллективай художественни самодеятельноста смотр хилар.

ЛадийгІараш чІоагІа раьза хилар самодеятельносте дакъа лаьцараша кхоачашъяьча номерашта. Шоай номераш къаьстта дика кхоачашъярца белгалбаьлар слесарь Силин, табельщица Попова, строгальщик Титиевский, крановщица Северенко, массехк юмористически фельетон йийшаь газосварщик В. Полещук. ЧІоагІа раьза хилар зрителаш балалайкаца массехк Нохч-ГІалгІай йиш лекхача завода болхлочоа М. Ахмаровна.

С. СУЛЕМАНОВ.

Семилеткан гІишлош еча

Укх тІеххьарча хана комсомола райкомашка дукха заявленеш тІа комсомольцашеи кагийча нахеи семилеткан йоккхий гІишлош еча дахийта тхо, яхаш. ХІанзалехь а пхиъ отряд яхай вай республикера Казахстанеи СибарегІеи балхаш де. Царех цхьабараша, шоаш кхоачача дІа а кхаьча, балхаш доладаьд. Семипалатински областерча Комсомольск яхача городоке балхаш деш ба шоллагІча отрядаца вай республикера баха комсомольцаши кагий нахи.

Укх деношка кхы цхьаькха а кагийча наьха отряд яхар вай республикера городе Семипалатинске балхаш де. Пхиъ йоІ а яр цу отрядаца.

Дешархой бригада

Долакха-юртарча ворхІ шера дешача школе дешархой бригада вІашагІйоллара хьакъехьа собрани хилар. Цига хьийха венача Долакха-юртарча агронома Долгиев Ахьмада дешархой дІакхетабир де цезача балхех. Бригада вІашагІйолла раьза хилар 5—6—7 классашкара дешархой.

— ХІанз удобренеш йохкаргья оаха тхоашта тІачІоагІдаьча лаьтта, хІаьта дІахо йодача хана барт болаш цхьоагІонца болх а бергба, — аьлар 6-ча классерча дешархочо Гелисханов Ахьмада.

Собрани яьнначул тІехьагІа бераша вІаший даьча къамаьлех гуш дар цу балхаца цар боккха безам болга.

ДЗЕЙТОВ ІА.,
хьехархо.

Спортах дола хоамаш

Март — Российский Федерацен халкъа шоллагІча спартакиадан тайп-тайпарча спорта яхьий бутт ба.

Махачкале чакхъяьннай РСФСР-а къулбехьерча зонан волейболистий яхь. Спартакиадан тІеххьарча яхье дакъа лаца бокъо а йоаккхаш котъяьннай цига Грознен команда. Хьалхара моттиг яккха тІерташ чІоагІа къовсам хилар Дона тІарча Ростовеи Нохч-ГІалгІайчени командашта юкъе. Счет 3:2 йолаш вай республикера бараш котбаьлар. ХІанз Российски Федерацен шоллагІча спартакиаде чемпион аьнна цІи яккха къувсаш хургья Грознен команда.

Дона тІарча Ростовеи Нальчикеи шахматисташта юкъерча яхье Нохч-ГІалгІайчен спорта сий даккха къувсаш ба международни мастер Н. Новательнови, мастералла кандидаташ Д. Бергини, А. Богданови.

Краснодаре хиннача Дона тІарча Ростовеи, Краснодарскии Ставропольски крайи, Нохч-ГІалгІайчени, Дагестанеи, Кълбаседа - ХІирийчени боксерий командай яхье дика толам баьккхар ший дозал долчарна юкъе хьалхара моттиг яьккхача Грознерча спорта мастера Г. Аппольцевс. Дика говзали денали хьахьекхар И. Воропаевси, Б. Эльмурзаевси. Грознен боксераша йиълагІа моттиг яьккхай.

* * *

Грознерча республиканоки шахматни клубе хиннача Нохч-ГІалгІай республикан шашкех ловзарий чемпионате дика говзал хьекхар Пхьиле-къонгий юртарча школан 9-ча классерча дешархочо Н. Туаевс. Республикан чемпион хилар цох. Аьхкий мехка хьалхара моттиг яккхарна Таллине шашкех ловзарашта юкъе хургболча къовсаме дакъа лоацаргда н. Туаевс.

Р. АЛИМОВ.

редактора зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре

Йоккха зал — «Чрезвычайное происшествие».

Долалу 10, 1.30, 5, 8.30.

ЗІамига зал № 1 — «Чрезвычайное происшествие».

Долалу 8.30, 12, 3.30, 6.45, 10.

ЗІамига зал № 2 — Берий сеанс «Пленники Барсова ущелья».

Долалу 9, 10.30.

«Чрезвычайное происшествие» — Долалу 12.30, 3.40, 6.50, 10.10.

ЗІамига зал № 3 — Берий сеанс Мультипликационни фильм — «Необычайное путешествие», «Лиса и волк».

Долалу 9.15, 10.45.

«Чрезвычайное происшествие» — Долалу 12.15, 3.25, 6.35, 9.45.

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеанс — Мультипликационни фильм «Петя и Красная шапочка», «Кошкин дом». Долалу 8.45.

Шера экран дола бособола фильм «Кочубей». Долалу сайрана 10 сахьат даьлча. «Чрезвычайное происшествие» — Долалу 12.05, 3.10, 6.15, 9.10.

Городе Грозне, Никитина улицагІ № 42 вахаш волча гражданина Бахарев Петр Александровича суде деннад городе Орджоникидзе, Ново-Базарная улица № 1 яхаш йола ший сесаг Бахарева Надежда Ивановна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Орджоникидзерча халкъа судо.

«Сердало» яхача газета редакцен коллективо хала а хеташ кодам бу «Комсомольски племя» яхача газета редакторга И. И. Гвоздиковга цун да

Илья Яковлевич
ГВОЗДИКОВ
валарах.

«Комсомольское племя» яхача газета редакцен партийнии, профсоюзнии, комсомольскии организацеша хала а хеташ кодам бу «Комсомольски племя» яхача газета редакторга И. И. Гвоздиковга цун да

Илья Яковлевич
ГВОЗДИКОВ
валарах.

РЕДАКЦЕН АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: Редактора — 2-41-23, редактора зам. — 2-07-01, бехктокхама секретара — 2-25-72, корректорске — 2-30-91, партийни вахареи экономикани отделий 2-25-72.

СФ00283. 1918 шерачу 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революцен проспект, 30/2. Заказ № 1690.